

"Proletarec" je
delavski list za
misleče čitatelje

PROLETAREC

Official Organ Yugoslav Federation, S. P. — Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

GLASILO
PROSVETNE
MATICE J.S.Z.

ST. — NO. 1398.

Entered as second-class matter, December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL., 27. JUNIJA (June 27), 1934.

Published weekly at
3039 W. 26th St.

LETO — VOL. XXIX.

PREGLED DELA, KI GA JE IZVRŠIL 73. KONGRES

NEURESNIČENE NADE. — POSLANCI V VOLILNI KAMPANJI

Trindvajset milijard dolarjev za okrevanje sedanje uredbe s pomočjo
javnih del, kreditov in subvencij. — Delavske unije niso dobile opore.

TRIINSEDEMESETI zvezni kongres je 19. junija zaključil zasedanje in poslanci ter senatorji so se razkropili po deželi — eni na počitnice, drugi takoj na agitacijo za ponovno izvolitev. To je bilo prvo redno zasedanje kongresa po izvolitvi sedanjega predsednika. Pred dvema letoma je zaenot s predsednikom Rooseveltom obljubil, da bo storil konec krizi in odpravil brezposelnost ter bedo.

Zdaj, ko so šli poslanci in večina višjih vladnih uradnikov na počitnice, lahko napravimo kratek pregled dela, ki sta ga izvršila sporazumno kongres in administracija. To, da bude in brezposelnosti nista odpravila, bi bilo nepotrebno posebej naglašati. Brezposelnih je še vedno okrog 10.000.000. Zaposlenih le po par dni v tednu, kar je samo malo bolje kakor nezaposlenost, je mnogo milijonov. Zaslugek povprečnega "stalno" zaposlenega ameriškega delavca ne znaša niti tisoč dolarjev na leto. Velika privatna industrija obratuje le malo več kakor pred dobrim letom. Samo par jih beleži vidne izboljšave.

Vlada skuša oživeti gospodarsko življenje z javnimi deli in z milijonskimi posojili ter subvencijami okrajem, državam, mestom in privatnim podjetjem. Republikanski kritiki trdijo, da je dovolil kongres vladi okrog 23 milijard dolarjev za ekonomsko okrevanje dežele, ne da bi ta ogromna vsota prinesla ugodne rezultate. Zagovorniki administracije odgovarjajo, da je zdravljenje počasno zaradi prevelikega oslavljenega dežele, kriva pa je temu prejšnja, ne sedanja vlada. Dalje besedniki predsednika Roosevelta zatrjujejo, da so deležni milijonskih podpor in posojil pred vsem tisti velebankirji in industrialci, ki so se navadno prištevali k republikanski stranki.

Vlada je potrošila visoke vsote v podporo farmerjem in za prehrano brezposelnih. Za reguliranje farmske produkcije, oziroma za manjšanje pridelkov in za znižanje števila glav živine se je vlada zatekla k taktiki uničevanja, da dvigne cene. Cene so dvignjene, toda farmerji imajo od njih najmanj koristi. Farmerski program zvezne vlade je bil izmed vseh vsesplošno najbolj kritiziran.

Za okrevanje industrije in poljedelstva, za pomoč zadolženim hišnim posestnikom,

za javna dela, za planiranje in kontroliranje ekonomije so bili sprejeti v kongresu na priporočilo vlade razni zakoni, ki so prišli pred ljudstvo v obliki takozvanih abecednih ustanov. Imenujejo jih tako raditega, ker jih ponavadi označujemo le z začetnimi črkami, na pr. NIRA, NRA, HOLC, TVA, FERA, AAA itd.

Torili — to je, skrajni reakcionarji v kapitalističnem taboru Rooseveltove ekonomsko politiko silovito napadajo in jo označujejo za socializem in komunizem. Očitajo mu, da kopira Moskvo. Na drugi strani podpira Roosevelta mnogo vodilnih ameriških kapitalistov, ker vedo, da je temeljni namen sedanje administracije stabilizirati kapitalizem. Za udrnitev sedanjega reda pa je kajpada potrebno, da se pomaga farmerjem k višjim cenam, k zadostnemu trgu in k znižanju dolgov, in da se zniža brezposelnost, nezaposlenim in njih družinam na pomore z "dolo" vsaj toliko, da se jih reši glada.

Določbe o minimalnih plačah so delavcem koristile v nekaterih obratih, mnogim pa so v kvar, ker so kompanije začele plačevati samo "minimalno" mezdo.

Točka 7A v NIRA je navdala delavstvo ob sprejemu z največjimi nadami in članstvo ameriških uni je se je vidoma množilo. To je zdaj prenehalo, ker ne predsednik Roosevelt, in ne kongres nista bila pri volji tolažiti točko 7A v prilog pravih delavskih uni j. Valed tega je na voljo organiziranja delavcev v unije nič koliko konfu zije in ves ta čas so kompanije deloma s kljubovanjem, deloma z arogantnostjo in deloma s pomočjo administracije in sodišč utrjevale svoje (kompanijske) unije, ki so organizirane z denarnim kompanij tako močno, da bo vzelo velikih naporov, predno se delavce osvobodijo iz te nove odvisnosti.

Kongresniki bodo doma lahko uvideli, da je kriza še tukaj in da so obljube o odpravi krize še neizpolnjene. Edini, ki so na trdnem, so lastniki velikih bank in pa tisoče tistih, ki so deležni naročil zvezne vlade ali pa njenih služb. In pa imoviti sloji sploh. Delavci in farmerji pa so še prav tako v negotovosti kakor so bili. To stanje ne bo dobi spremenjeno, dokler se ne odločijo za resnični "new deal", kakršnega jim predlaga socialistična stranka.

RAZNOTEROSTI IZ INOZEMSTVA

Nova zmaga angleške delavske stranke. — 1,600 ženskih delavskih klubov v Angliji. — Volitve v Luxemburgu. — Socialistična mladina v Avstriji demonstrira. — Privatne armade na Švedskem prepovedane

— Delavska stranka v Angliji je bila na preizkušnji pri dopolnitvi volitvah za poslance v okraju Merthyr Tydfil. V njemu je imela pri vsakih volitvah večino že od leta 1900 naprej. Toda ko se je Independent Labor Party ločila od delavske stranke, je prva smatrala ta okraj za svoj, in pri poslednjih volitvah, ki so se vršile nedavno, so imeli volilci nalogo odločiti o tem vprašanju. Dobile so glasov: Delavska stranka 18.645 Liberalna stranka 10.376 Independ. Labor Party 3.508 Komunistična stranka 3.409 Delavska stranka je torej zmagala z veliko večino.

— V Italiji se je pred izjemnim tribunalom začela obravnavati proti osmim obtoženecem, ki so obdolženi spijonaze v službi sovjetske Rusije.

— "Arbeiter Zeitung", ki je do februarja t. l. izhajala na Dunaju dnevno, in sedaj tedensko v Brnu na Češkem, je najbolj razširjen časopis v Avstriji, četudi je strogo prepovedan. Zasluga za njegovo naglo širjenje gre vzorni pod-

zemski organizaciji avstrijskih socialistov. — V Cheltenhamu v Angliji se je vršila nedavno 15. redna konvencija angleške delavskega žensstva. V področju angleške delavske stranke deluje nad 1,600 ženskih klubov. Njihovo geslo je "Zmaga za socializem" in v ta namen vodi leče veliko kompanijo.

— Pri volitvah dne 3. junija v Luxemburgu je bilo izvoljenih 14 socialistov, 1 komunist in 33 poslancev kapitalističnih strank. Luxemburg je mala deželica med Nemčijo, Belgijo in Francijo s 300.000 prebivalci. Te volitve so znova pokazale, da kjerkoli v Evropi ima delavstvo priliko izreči svobodno svojo pripadnost, glasuje v veliki večini za socialistično stranko.

— Socialistična stranka na Švedskem je s pomočjo svojih ministrov v vladi izvajala zakon, ki prepoveduje privatne armade političnih strank. Proti sprejemu te postavbe so borile ne samo načelno fašistične skupine ampak konservativne stranke sploh. So-

cialistična stranka na Švedskem, ki je imela pred letom že nad 312.000 članov, še vedno sijajno napreduje. V švedskem parlamentu, v katerem je 230 poslancev, imajo socialisti 104 mandate.

— Dollfusova vlada v Avstriji se je že mnogokrat uverila, da tako perfektnih organizacij, kakor so jih imeli socialisti v Avstriji, ni mogoče zatreti, pa če jih še tako prepoveduje. Pred dobrim mesecem je vlada skušala organizirati velike mladinske manifestacije v prilog "domovinske fronte". Ali socialistična mladina ji je pokvarila načrte. Njeni zaupniki so jo tajno obvestili, da naj se zbere ob določenem času na označenih mestih, razgrne rdeče zastave in napise ter demonstrira. Predno je presenečena policija mogla demonstrante razgnati, je bilo za zakritje efekta že prepozno.

— V Gollmitzu v Nemčiji je bil umorjen hitlerjev pobornik Kurt Elsholz. Fašistične oblasti so naprtilo odgovornost za umor katoličanom in jih okrog dvajset aretirale. — V Beuthenu v Gornji Šleziji (Nemčija) je bilo 21. junija zasutih 7 rudarjev. Poročilo navaja, da je bil vzrok nesreči potres.

— Izgredi in boji v Franciji med pristaši raznih strank in struj se nadaljujejo. V prošlih par mesecih je policija protikrirala nad tisoč shodov pred razbijem. V delavskem gibanju se pripravljajo na konsolidacijo svojih sil za boj proti fašistični opasnosti.

— Na Kubi in v njenem glavnem mestu vihar nemirov še ne ponehuje. V izgrelih se udeleženci poslužujejo tudi orožja. Največji netilec teh bojev in povzročitelj nestabilnosti na Kubi je kapitalizem Zed. držav, ki lastuje skoro vsa njena bogastva.

Kongresna platforma soc. stranke v kampanji 1934

Vse delo socialističnih javnih uradnikov mora biti usmerjeno k temeljnemu cilju — socializmu!

Na svoji konvenciji prve dneve junija v Detroitu je socialistična stranka sprejela kongresno platformo, ki določa strankino stališče z ozirom na delovanje socialističnih javnih uradnikov, bodisi v zakonodajah ali v drugih političnih uradih. Namenjena je za letošnji kongresno kampanjo. Glasl se:

"V očigled nadaljevanja krize bi bilo vsako dokazovanje o svetovnem polomu kapitalističnega sistema odveč.

in jih okrog dvajset aretirale. — V Beuthenu v Gornji Šleziji (Nemčija) je bilo 21. junija zasutih 7 rudarjev. Poročilo navaja, da je bil vzrok nesreči potres.

— Izgredi in boji v Franciji med pristaši raznih strank in struj se nadaljujejo. V prošlih par mesecih je policija protikrirala nad tisoč shodov pred razbijem. V delavskem gibanju se pripravljajo na konsolidacijo svojih sil za boj proti fašistični opasnosti.

— Na Kubi in v njenem glavnem mestu vihar nemirov še ne ponehuje. V izgrelih se udeleženci poslužujejo tudi orožja. Največji netilec teh bojev in povzročitelj nestabilnosti na Kubi je kapitalizem Zed. držav, ki lastuje skoro vsa njena bogastva.

Samo v Zed. državah je več kot 10.000.000 brezposelnih.

Vlada si prizadeva stabilizirati kapitalizem s subvencijanjem pomanjkanja. V te takozvani dobi "okrevanja" so plače daleč za profiti. Iz datki za militarizem so najvišji v zgodovini te dežele, izvzemi medvojnih let.

Zategadelj se socialistična stranka in vsi njeni kandidati v tej kongresni kampanji ponovno izrekajo za delo v do sego temeljnega namena, k je, ustanovitev zadrzne člo veške družbe z ekonomsko podlago socialnega lastništva in upravljanja ter obratovanja gospodarstva v smislu po treb ljudstva in ne za profit. Šele ko si ustanovimo to novo družbo in odpravimo sedanji grabežni sistem, bomo deležni izobilja, ki ga omogoča strojna produkcija.

Za dosego tega velikega cilja pozivamo na pridruženje k nam ročne in duševne delavce, brez razlike na narodnost, polt ali vero, v mestih in na deželi, da s skupnimi močmi spremenimo sistem, ki se je izkazal za mater bede in vojne.

Mi in tisti, ki jih nominiramo za kandidate, se zavezujemo, da bomo neumorno delovali za transferiranje bank,

V TEJ ŠTEVILKI

Nasprotniki delavskega gibanja med našim delavstvom so začeli izdajati mimeografriran list provokacijskih napadov, ki ga širijo največ na prireditvah SNPJ. O tem novem poskusu ima v tej številki članek Frank Cesen.

Frank Zaitz ima na 1. strani članek o spornih stavih v

novi načelni izjavi soc. stranke. To je nadaljevanje razprave, katere sta se v prejšnjih številkah udeležila že Anton Garden in Chas. Pogorelec. Na 2. strani v zadnji koloni je komentar o Fr. Barbičevem dopisu in o napadu patra Huga na avstrijske socialiste.

SIJAJNA KONVENCIJA SOC. STRANKE V WISCONSINU

Zastopnik farmerjev kandidat za guvernerja

Pričv v zgodovini socialistične stranke v Wisconsinu se je dogodilo, da je bila Brisbane Hall za njeno prošlo konvencijo dne 16.-17. junija premanjha in so se morali že med zborovanjem preseliti v dvorano Eagle's kluba, ki je veliko večja in ena najmodernejših v mestu.

Delegatov iz farmskih okrožij ni bilo na socialistični konvenciji v Wisconsinu še noben krat toliko kakor na prošli. Tudi vsa wisconsinska delavska federacija je bila zastopana.

Delegacija je razpravljala o sklepanu o problemih, ki se ideo delavcev in farmerjev v Wisconsinu in o splošnih problemih. Odobrila je načelno izjavo, kakor jo je sprejela konvencija soc. stranke v Detroitu, in poleg je wisconsinska soc. stranka dodala še sledečo izjavo:

"V slučaju, da se ljudstvo države Wisconsin izreče z večino glasov za to platformo, in če bi se potem privilegirani sloji branili podati se mandatu večine, se zavezujemo s svojo častjo, da smo v boju za uveljavljenje ljudske volje pripravljeni dati tudi svoja življenja in svojo posest."

Za kandidate v razne urade je konvencija nominirala sledeče:

James P. Sheehan, aktiven unijski voditelj, za zveznega senatorja.

George Nelson, voditelj med farmerji, za guvernerja.

Robert Buech za podguvernerja.

Clinton B. Ballard za državnega blaginika.

George Eaglehill za generalnega pravdnika.

George Nelson je bil pred leti član soc. stranke, potem se je pridružil progresivcem, in ko se je pri njih uveril, da se nudijo rešitve farmerjem, je prišel nazaj v socialistično tranko. Bil je zelo delaven v wisconsinski legislaturi, in kakor poroča Milwaukee Leader, je vsikdar podpiral socialistične predloge.

Mnogi delegati so želeli, da naj bi prevzel kandidaturu za zveznega senatorja župan Hoan, ki pa je dejal, da je z delom preobložen, in vrhu še slabega zdravlja, zato si ne upa zmagovati še več dela in odgovornosti. Za guvernerskega kandidata so nekateri delegati priporočali bivšega socialističnega šerifa Al Bensona, ki pa je kandidaturu odklonil. Benson je bil eden glavnih vodij konvencije. Sodeloval je na nji tudi Leo Krzycki, predsednik soc. stranke.

SPORNI STAVKI V NAČELNI IZJAVI AM. SOC. STRANKE

Nepotrebno trošenje energij v polemikah je posledica pomanjkanja prevdarnosti v kritični dobi

Piše FRANK ZAITZ

VELAVSKIH strankah in strujah se porablja izredno veliko časa ter energije a polemikami o načrtih za preobrat in o resolucijah, ki se tičejo bojnih metod delavskega razreda in raznih možnosti v bodočnosti. Poslednja leta se ocenjuje v zelo kritični luči tudi vprašanje diktature in demokracije.

Ena takih polemik o vrednosti "buržvazne" demokracije in o taktiki nasilja se je razvila po prošli detroitski konvenciji — oziroma se vrši že par let — tudi v ameriški socialistični tranki. Značilno je, da čim šibkeje so delavske stranke, bolj žunglirajo z bombastičnimi progami in resolucijami. Skupina privržencev ene ali druge se radi njih ljuto prereka med seboj, svet izven njih pa živi svoje kaotično življenje po svoje.

Predno more kako gibanje odpraviti kaos na zunaj, ga mora najprvo v svojih vrstah. V to pa je potrebna lastnost treznega presojanja s stališča razmer kakršne so, in z vidika možnosti razvoja v bodoče. V delavskem gibanju se na to pravilo čestokrat pozablja. Kdor je imel v tej deželi priliko opazovati ob blizu razvoj I. W. W., difference v socialistični stranki med vojno ter v prejšnjih letih, in pa ploho revolucionarnih besed v komunističnih frakcijah skozi od leta 1919 naprej, ko so se pojavile, bo priznal, da je v njih več kaotičnosti v mišljenju kot pa v družbi, katero hočejo odpraviti.

Arhitekti in strategji nove družbe so si edini le v odpravi kapitalizma. Ne pa, s kakšnimi bojnimi sredstvi se naj ga odpravi. Niti ne, kakšna naj pravzaprav bo nova družba. Ali naj bo sploh kaj privatne svojine? Ali se naj tudi polja socializira? Teh "ali" je nič koliko. In čimbolj kapitalizem dožoreva za svojo propast, več nesoglasja je med tistimi, ki rečejo načrte in zidajo novo družbo.

V socialistični stranki Zed. držav je zdaj v ospredju vprašanje načelne izjave, ki jo je sprejela večina na prošli konvenciji v Detroitu in kateri je manjšina delegatov ljuto nasprotovala. Zdaj je pred članstvom na splošnem glasovanju.

Razen par stavkov bi bila izjava sprejemljiva za ogromno večino članov. Eden spornih stavkov v na konvenciji sprejeti načelni izjavi se glasi:

"Socialistična stranka znova poudarja svojo vero v ekonomsko in politično demokracijo, zato si brez oklevanja daje nalogo, nadomestiti namisljeno demokracijo kapitalističnega parlamentarizma s pravo delavsko demokracijo."

V angleškem originalu te načelne izjave je demokracija "kapitalističnega parlamentarizma" označena z "bogus democracy". S to omalovaževalno definicijo jo je večina konvencije soc. stranke uradno zavrgla in ta "bogus democracy" je danes ena glavnih točk spora, med "militanti" raznih struj na eni, in "staro gardo" na drugi strani. Slednja je imela dne 24. junija v Philadelphiji svojo konferenco, katere se je udeležilo par sto vodilnih ameriških socialistov, da se organizirajo za kampanjo proti nji na referendumu.

Demokracija pod kapitalizmom ni delavska demokracija. O tem ni spora. Toda vso to demokracijo pod kapitalizmom si je delavsko ljudstvo priborilo v krvi, in danes mu jo kapitalizem odpravlja v — knvi.

Opozicija, ki nasprotuje taki izjavi, pravi v bistvu: "Smešenje demokracije — kakorkoli je pod kapitalizmom pomanjkljiva na tak način, se pravi pomagati fašizmu, kajti tudi fašizem je zoper demokracijo. Pa še kako! Kadar so proti nji tudi delavske struje, kot so bili na pr. komunisti v Nemčiji, ne more slediti drugega kakor polom "bogus" demokracije in zmaga fašizma. Nemčija ni edina primera. In če bo začelo ameriško delavsko gibanje borbo proti "bogus" demokraciji in jo zmetavalo s smešenjem, ne bo zmagalo delav-

(Nadaljevanje na 4. strani.)

Nov poskus za delo med mladino v področju JSZ

Klub št. 1 v Chicagu ustanovil mladinski odsek

V področju delavskega gibanja med ameriški Sloveni se ni še nobenkrat poskušalo organizirati otrok, ako izrazemo slovensko šolo družva Pioneer št. 559 SNPJ v Chicagu, ki je v sporedih svojih učencev na prireditvah pokazala, da goji med njimi tudi delavski duh.

Meseca maja t. l. pa je klub št. 1 JSZ poveril posebnemu odboru nalogo prirediti načrt za organiziranje mladinskega odseka pevskega zbora "Sava" in kluba št. 1, v katerega se bi sprejemalo otroke od 7. let naprej. Statut za ta novi odsek, ki je med ameriški Slovenci prvi te vrste, je bil predložen seji kluba št. 1 dne 22. junija. Po kratki razpravi ga je članstvo odobrilo. Predložil ga je v imenu pripravljalnega odbora Anton Garden.

je, da se v njemu vzgaja otrovanja in dramatični ter v razumevanju življenja z vidika delavskih koristi. Prirejani bodo izleti v muzeje in v prirodu. Stroške, kolikor jih bo, bo trpel klub. Mladinski odsek bo imel po možnosti svoje prireditve, največ pa bo sodeloval s krajšimi nastopi na klubovih dramskih, koncertnih in drugih prireditvah. V petju jih bo poučeval zborovodja "Save" Jacob Mutha. Direktorica šole je Mary Jugg. Prvi sestanek in vpisovanje se vrši v soboto popoldne 30. junija v spodnji dvorani SNPJ. Ta poskus, ki je bil zelo potreben, se bo obnesel, če bo sodelovanje zadostno in če bo v merodajnih krogih dovolj razumevanja o nalogah takega odseka. Upamo, da bo ta odsek dober začetek velikega dela, in da so bo uspešno nadaljevalo. Namen tega novega odseka

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsako sredo.

Izdaja Jugoslovanske Socialistične Zveze.
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.Inosentivno: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.
Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.Editor.....Frank Zalta
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
Telephone: Rockwell 2864.

ZASTOPNIKI UNIJE JEKLARSKIH DELAVCEV

Slika na vrhu predstavlja delegate unije jeklarskih delavcev (Amalgamated Association of Iron, Steel and Tin Workers) na konvenciji v Pittsburghu, ki jo je vrnila 14.-16. junija. Soodaj, od leve na desno, so: 72-letni predsednik unije Michael F. Tighe;

Louis Leonard, tajnik in Edward W. Miller, podpredsednik unije. Ta konvencija je na priporočilo predsednika A. F. of L. Greena stavko odgodila, ker je Green obljubil, da bo storil vse v svoji moči za mirno poravnavo tega spora.

KOGAR SE TIČE

Važna "novica".

"Poljska grofica je v srednjem veku menda rodila 36 otrok hkrati." To je naslov preko dveh kolon na prvi strani v nekem slovenskem dnevniku v Clevelandu. Well, well... — J. P.

Pokojni Rev. Škur.

Slovenski klerikalni in napol klerikalni listi so prinesli ganljive življenjepisne o pokojnem slovenskem župniku v Pittsburghu, Rev. Josipu Škurju, ki je dne 16. junija umrl. Am. Domovina piše: "Bil je cel mož, značajan, duhovit, samouk, a pri tem tako prijazen in preprost, da se nikdar nikomur ni mogel zameriti." In "Enakopravnost" poroča, da je Rev. Škur ob priliki prošle konvencije SSPZ povabil clevelandške delegate SSPZ v župnišče na večerjo in jih gostoljubno postregel.

Nekomu se je pokojni župnik Škur le zameril. Bil je to Rev. Kazimir Zakrajšek. Pred leti, ko je Kazimir še župnikoval v Chicagu, so se pojavili v Glasu Naroda dopisi psevdonimnega pisca, katerih ost je bila obrnjena proti slovenskim frančiškanom. Kazimir Zakrajšek je izvedel, da jih piše Rev. Škur in da mu pomaga urednik Glas Naroda. Ko je prišel nato Rev. Škur v Chicago na konvencijo Družbe sv. Družine, ga je povabil župnik Kazimir k sebi. Po kratkem prijaznem pomenku je odprl predal, in mu rekel: "Tu, Rev. Škur, so rekordi o delu v vinogradu gospodovem in o napakah vseh slovenskih duhovnikov v Ameriki. Tu na pr. je kuverta z gradivom o tebi. Hodil si na posete v Cleveland in pod vplivom kapljice govornosti, ki so nespodobne za duhovnika. Tudi beležke o tebi iz Pittsburgha so tu. In pa zapiski o tvojih dopisih v Glasu Naroda." Rev. Škur je strmel. A Zakrajšek se je smehljaj na svoj običajen način in mu rekel: "Vse bo dobro, če grehe popraviš." In tako je Škur postal iz tajnega nasprotnika Kazimirjevih frančiškancev njihov javni prijatelj in je ob tisti priliki v Chicagu javno izpovedal, da je zmotno sodil o njih. Ampak na tistem je brzokone klet. Vedel je, da bi Zakrajškovi zapiski o njemu, če jih bi sporočil predstavljenim, ne bilo ugodno spricevalo. — Kronikar.

James Debevec ima slab spomin.

Drug Louis Pirca, g. James Debevec, se v dolgem editorijalu v Am. Domovini pod naslovom "V trezen premislek" bridko pritožuje nad onimi, ki nočejo uiti iz tihotarniškega Primoža Kogoj v SDZ. Primož si je nekaj prisvojil, kar mu ni spadalo. To ni v tej deželi prav nič čudnega. Zvrčati krivdo radi tega tudi na one, ki niso krivi, je res nepravilno in v tem z Jamesom soglašam. A tudi tisti člani, ki so mnenja, da bi bilo nadzorstvo lahko malo boljše, imajo prav.

James Debevec se v editorijalu dalje huduje nad tistimi glasilci drugih podpornih organizacij, ki so o Kogojevi aferi zlobno poročali. Če so, je bilo to grdo od njih, kajti Kogoji so bili in bodo v raznih organizacijah. Klubu temu pridiga g. Debevec ni na mestu. Mar nista on in njegov kolega Louis porabila vsako priložnost, da bi očrnila organizacijo, ki njima niso ljube. N. pr. njuna tendenčna zavijanja o tistem socialističnem kandidatu, ki je nekje na zapadu — menda v Arizoni — kopal tunel, da bi prišel pod banko in jo obral, ker je bil v pomankanju. In o "tatvinah" v JRZ, kakršnih nikdar ni bilo. In o sijajnem posestvu Normana Thomasa. In tako naprej skozi vsa njuna žurnalistična leta brez konca in kraja. Za SDZ je afera z njenim bivšim tajnikom neljuba, pa jo bo prebolela. Sicer pa je veliko bolj važno, da se pred njeno prihodnjo konvencijo, ki bo letos, članstvo in delegacija ne koncentrija na Kogojovo zadevo, ker za Slovensko dobrodelno zvezo ne pomeni gospodarskih izgub, pač pa je boljše, da se osredotoči na gospodarska vprašanja, na pr. na investicije, s katerimi so radi nepravilnosti v prošlosti in v sedlo krize nastale težkoče. Nič ne bo škodovalo, če se bo v kritični luči pretresalo tudi veliko posojilo cerkvi sv. Vida. Državni nadzorniki, ki so v času te krize pregledovali knjige KSKJ v Jolietu, so v svojem poročilu ugotovili, da so posojila cerkvam zelo riskirana, če jih ne dovoljujejo, stara posojila cerkvam pa se naj iztirja, ako mogoče. In če bo hotela SDZ dobiti od sv. Vida svoj denar nazaj, ga ji bodo

morali vrniti — njeni člani s svojimi ofri svetemu Vidu. In to je mnogo bolj zagonetka, kakor pa manipulacije Primoža Kogoj. — X. X.

Kako se lahko otreseste brezposelnosti?

V majski številki lemonske "Ave Maria" je sledeča zahvala:

"Zahvaljujemo se Materi božji, ki nas je rešila iz težke nadloge. Dolga leta ni bilo nobenega pri hiši, ki bi mogel zaslužiti. Obrnili smo se k Bogu, da nas reši te nesreče, ki tepe toliko ljudi danes. Bog nas je uslišal in se mu tem potom pristočno zahvalimo. — John in Anna Judnich, Detroit, Mich."

Tako se torej napravi. In potem se "tem potom" v Ave Maria zahvalite Bogu. Mar je Bog naročnik frančiškanskega nabožnega mesečnika, da se v njemu lahko "tem potom" zahvalite za uslišano prošnjo?

Ampak bodimo resni! Čemu se Rooseveltov new deal trudi odpraviti brezposelnost s svojimi abecednimi ustanovami, ko pa je jasno, da ni treba drugega kot naročiti v Lemonu par svetih maš in potem poslati še zahvalo Ave Mariji?

"Prihaja slovenski čas".

Idealistični panslavist Matičič, avtor knjige "Na krvavih poljanah", sanja o prebujenju panslavizma. Slovani postanejo eno, složna družina in zavladajo svet. "A. D." pravi, da se s svojimi izvajanj o bodočnosti slovanstva dvignil značilno in preroško v bodočnost, in da gotovo zasluži, da verujemo njegovim besedam. Taka preroška so sanje.

Srbi in Bolgari so Slovani. Kje je njih sloga in prijateljstvo? Hrvati in Srbi so Slovani. Toda vprašajte Hrvate na Hrvatskem in videli boste, da ne mrze nikogar bolj, kakor Srbe. Čehi in Poljaki so Slovani, a prijateljstva med njimi ni — pač pa gledajo z mrzlo drug drugega. Ukrajinci, Rusi in Poljaki so Slovani. Mar žive drug z drugim v iskrenem prijateljstvu? Kaj še!

In Slovenci v starem kraju — vprašajte klerikalce, ki so v večini — ali mislite, da res ljubijo Hrvate in Srbe, posebno slednje, kakor svoje krvne brate?

Sicer pa taka "nesoglasja" niso lastnost samo Slovanov. Francija in Italija sta romanski državi. V prijateljstvu nista. Niti se ne objemajo med seboj romanske države v Južni Ameriki. Nemčija in Avstrija sta germanski, a zdaj nič v prijateljstvu. Tudi an-

gleško govoreča ljudstva se ne objemajo drugo z drugim. Predno bodo Matičičeva preostala kaj vredna, jih bo moral izvajati iz gospodarskih zakonov in ne iz jezikovnega idealizma. —

Narodna noša.

Nekateri narodnjaški slovenski listi so po narodnih glasilih iz starega kraja posneli razpravo nekega voščaka o slovenskih narodnih nošah, v kateri pravi, da to, kar se po raznih narodnih slavnostih danes smatra za "narodno nošo", je v resnici maskarada, ne pa obleke, ki so bile kdaj v običaju med Slovenci.

Sicer pa, kakšne koristi ima slovensko narodnjaštvo od takozvanih narodnih noš?

Radoved.

Tudi čepa kura najde vtisi zrna.

James Debevec je v "A. D." zapisal, da so dolžnosti glavnih odborov, kakršne jim predpisujejo pravila, eno, iskreno in vneto zanimanje za organizacijo pa drugo.

To ne rabi komentarja.

Kakien "Proletarec" bi najbolj ugajal?

Odgovor: Mnogim "priateljskim" in neprijateljskim kritikom samo tak, ki ne bi izhajal.

Klub št. 1 ustanovi mladinski pevski odsek

Chicago, Ill. — Klub št. 1 je ustanovil mladinski odsek pevskega zbora "Sava". Namen tega mladinskega pevskega zbora je, dati našim otrokom priložnost, da dobe pouk o glasbi in jih zainteresirajo zanj. Na ta način bodo usposobljeni za sodelovanje v sporedih na naših prireditvah, na katerih bodo nastopali od časa do časa.

Zborovodja "Save" Jacob Muha je pri volji poučevati mladinski odsek "Save" vsako soboto popoldne.

Poleg poučevanja v petju bodo v ta odsek uvajane tudi druge zanimivosti v korist in v razvedrilo sodelujočih.

Prva seja mladinskega odseka se bo vršila v soboto 30. junija ob 2:30 pop. v dvorani SNPJ. Starešem priporočamo, da pošljejo svoje otroke na ta zanimiv in vzgojevalen sestanek vsako soboto popoldne.

Mary Jugg.

Klubom JSZ in društvom Prosvetne matice v Illinoisu in Wisconsinu

No. Chicago, Ill. — Klubom JSZ in društvom Prosvetne matice v severnem Illinoisu in Wisconsinu naznanjam, da se bo vršilo prihodnje konferenčno zborovanje v nedeljo 14. oktobra 1934 v Slovenskem narodnem domu v Waukeganu.

Na seji kluba št. 45 je bilo v sporazumu s tajnico Konferenčne organizacije sklenjeno, da se potom Proletarca obvesti vse organizacije v tema državama, ki so upravičene poslati delegate, da naj ne prirejajo veselice tega dne. Ob tej priliki se bo vršila v Waukeganu velika skupna manifestacijska prireditev, o kateri bodo pevski in dramski zbori obveščeni v kratkem v svrhu sodelovanja.

Frances Zakovšek, tajnica Konferenčne, 1016 Adams St., No. Chicago, Ill.

Skupen piknik klubov JSZ v Chicagu

Chicago, Ill. — V nedeljo 15. julija se bo vršil skupni izlet članstva klubov JSZ v Forest Preserve v Willow Springsu. Peljite se do Red Gate stop do Stežinarjevega pikniškega vrta in nato zavijte v hrib. Igrali bodo tamburaši srbskega kluba št. 20. — P. O.

Japonska v "zraku"

Japonska ima 3,324 prvovrstnih aeroplanov. Sovjetska Rusija jih ima 2,700.

Obnovite naročnino

Kadar vam naročnina poteče, storite Proletarcu veliko uslugo, ako jo poravnate brez opozorila.

KOMENTARJI

Socialisti in mladina.

V dopisu v tej številki pravi Frank Barbič, da je zmotno pripisovati krivdo na starše, če njih odraščena mladina noče v socialistično gibanje. Tak očitek je bil storjen na sestanku naših mlajših in starejših združenj v Clevelandu dne 16. junija na račun tistih staršev, ki so socialističnega prepričanja, a svojih otrok ne skušajo pridobiti v naše vrste.

S. Barbič pravi v oporo svojemu argumentu, da so postali odraščeni sinovi in hčere tistih družin, ki so bile socialistične, v marsikakem slučaju nasprotniki delavskega gibanja, dočim je dobil socialistični pokret precej mladih bojevnikov iz takih družin, v katerih so roditelji skrajno verni in sovražni socializmu.

Ne eno ne drugo ni splošno pravilo. Marsikak delavec, ki je med svojimi tovariši prvovrsten Jimmie Higgins, je doma neuspešen agitator ali vzgojitelj. In zaradi te svoje neuspešnosti, ali nesposobnosti, da bi postal socialistični vzgojitelj svojih otrok, se dogaja, da otroci zamrzne njegov socializem.

Ravno tako je mogoče, da so starši idealni socialisti in sposobni vzgojitelji, toda ta ali oni otrok je take narave, da je za iskrenega socialističnega delavskega borca nezmožen. Prav lahko se zgodi, da pride iz najvzornije družine sin, ki se razvije v lumpa, ne da bi bili temu krivi njegovi starši, bratje in sestre.

Toliko o vzgoji doma, ki je polna hrib v vsakem slučaju.

Veliko bolj izdatna za mladino bi bila socialistična vzgoja v organizaciji. Tu pa je kritika potrebna, kajti starši bi lahko veliko več vplivali, kakor vplivajo, da bi njihovi sinovi in hčere pristopili v socialistična društva, na pr. v mladinske odseke JSZ.

Cerkev organizira mladino, ker ve, da je mladina življenje in bodočnost. Fašizmi vseh vrst si prizadevajo, da jo organizirajo do popolnosti in jo sfanatizirajo zase.

Socialistične stranke v Evropi imajo velike mladinske organizacije. Posebno vzorno mladinsko gibanje so imeli socialisti v Avstriji. Te mladine Dollfussov klerikalizem ne bo pridobil, čeprav jo vleče pod svoj krov z nasilnimi odredbami. Iz socialistično vzgojene mladine so se razvili delavci tako trdnega prepričanja, da ga jim ne bo ničesar omajalo. Bili so vsled take vzgoje toliko bolj zavedni, izobraženi in usposobljeni za organizacijo in socialistično delo. Samo krutim protitežam, nad katerimi avstrijski socialisti niso imeli kontrole, in ne zadostne moči, se je posrečilo, da je sijajno organizirano gibanje avstrijskega delavstva strito.

V JSZ se je pričela naša tu rojena mladina udeleževati šele na detroitskem zboru l. 1930. Na zboru v Milwaukeeju dve leti pozneje je bila že dobro zastopana, in nedvomno bo na clevelandskem prve dneve septembra to leto še boljše. Toda vpliv socialistov med slovensko mladino je v razmerju z vplivom, ki ga ima naš pokret med priseljenimi Slovenci, majhen. To je hiba, o kateri so razpravljali naši mladi sodruzi v Clevelandu in ki potrebuje pozornosti v vseh naseblinah, če hočemo, da socialistično delo med našim ljudstvom ne bo zamiralo z umiranjem priseljenih rojakov. Močni, delovni mladinski odseki v naših klubih bodo most, po katerem bo agitacijsko in prosvetno delo zaneseno v organizirani obliki tudi med našo mladino. Začetek je storjen, ampak je šele začetek.

Pater Hugo opravičuje moritve.

Slovenski frančiškanski vodja pater Hugo je priredil po propagandističnem materialu katoliške cerkve v Avstriji članek za Amerikanskega Slovenca, v katerem skuša opravičiti krvavo diktaturo kanclerja Dollfussa, ki je uporabil svojo vojsko, da je s topovi, granatami, pištolami in strojnimi puškami na Dunaju vlado večine in jo nadomestila z Dollfusovo "krščansko socialno administracijo".

"Mi smo že takrat vedeli, da Dollfuss ni bil volk, socializem pa jagenček, ampak narobe," konstatira prečistiti gospod frančiškan Hugo, in zato je prišel zdaj na dan z "resnico", o kateri ve, da bo "socializem neprijetna".

Če bi bil on res iskren oznanjeval Kristovih nauk, ne bi smel odobrati ubijanja, vsaj ne pobijanja žensk in otrok! Ampak gre se za obrambo političnega raketfirsa, ki se odeva z vero, in ki mu pravimo klerikalizem.

Klerikalci v Avstriji niso storiili ne zdaj, ne pod Franc Jožefom, še ničesar za ljudstvo. Oni so služabniki duhovske, posvetne in izkoriščevalne gosposke. V interesu teh je Dollfusov klerikalizem s pomočjo Mussolinija zatri s kanoni edino gibanje v Avstriji, ki je resnično zastopalo in branilo ljudske koristi.

Prečistiti oboževalec rablja Dollfussa, princa Starhemberga in rablja Emila Fejza morda še ne ve, da je danes Rimu že žal, ker je omenjeni trojici naročil, da naj rdeči Dunaj zaduši v socialistični krvi. Dollfusov režim ima zaslobo samo med kapitalisti in duhovščino, ki zvesto sledi navodilom papeža in Mussolinija. Ljudstvo ga mrzi kakor šurka v zelju.

Drhalska in legalna "justica"

Črnc John Griggs, star 30 let, doma blizu Kirbyville v Texasu, je bil aretiran, ker se je z njim sprijaznila neka bela ženska. To je po mnenju belopoltnega prebivalstva zločin, ki se ga mora kaznovati s smrtjo. Drhal je bila takoj na mestu. Črnc Griggsa je "ugrabila", ga obesila na bližnje drevo, nato od dala vanj petnajst krogelj, ga snela z zanjke, privezala k avtu in ga vlačila po cestah več ur. Truplo je bilo golo in vse razmesarjeno, ko se je avta parada končno ustavila. Truplo so odvezali in ga vrgli na smetišče.

Ko je bilo to linčanje, ki je trajalo okrog štiri ure, izvršeno, je prišel šerif Hughes in ukazal svojim ljudem, da naj odnesejo ubitega razmesarjenega črnca v mrlišnico. tam so uradno ugotovili, da so ga ubili neznan ljudje, ker je "hodel skupaj z belim dekletom". Nato so ga pokopali. Šerif je obljubil uvesti natančno preiskavo.

To je bilo eno najbrutalnejših linčanj v poslednjih letih. Časopisje je o njemu na kratko poročalo, ker se Američanom ne zdi tak umor nič izrednega.

Kaj, če bi črnci vračali in linčali tiste belopoltniše, ki jim pošiljujejo njihove hčere? V južnih državah bi morali vsled takih zločinov pomeriti tisoče sinov belopoltnih plantažnikov. Ampak to je druga stvar. Kar je dovoljeno enim, je drugim prepovedano pod smrtno kaznijo.

V coloradski državni jetnišnici v Canon Cityju so dne 22. junija ubili prvega kaznjence s plinom. Dozdej so jih obečali. Privezali so ga na nepremakljiv stol v tesno zaprti celici, postavili pod stol vedro vode in spustili vanj 12 krogelj, ki se v vodi mahoma razpoje in povzročijo smrtonosen plin. Skozi mala steklena okenska so opazovali prizor zdravnikov, da vidijo, kako bo učinkovala na obsojenca ta nova morilna naprava, ki je po njihovem mnenju veliko bolj "človeška" kakor pa vrh zanjko.

Več dni, predno so obsojenca umorili s plinom, so novo napravo preizkušali s psi in pujski. Privezali so jih na isti stol in pustili v vedro vode enake pilule. Smrt je v vsakem slučaju nastopila v 30 sekundah.

Kroglice, ki producirajo dovolj plina za usmrteitev jetnika, stanejo samo 90c.

Koliko je razlike med morilno legalno justico in linčarsko justico? V bistvu nobene. Le, da je ena legalizirana, drugo pa protežira nepisan zakon. Umor v celici v Canon Cityju so izvršili na bolj "rafiniran" način. Umor v Kirbyvillu pa so spremljale vse strasti človeka barbara. In kadar se človek spremeni v zver, je ni krvoločne zveri od njega.

Monopoli in NRA

Mnoge občine, posebno velike, se pritožujejo, da bodo morale za razna regularna mestna dela potrošiti na podlagi cen v pravilnikih NRA \$140,000,000 na leto več kakor poprej, ne da jim bi to v čem koristilo.

Clarence Darrow pravi v poročilu svoje komisije za raziskavanje pritožb proti NRA, da je to ustanova, ki ni dosegla v bistvu dozdaj drugega kakor monopoliziranje produkcije in določitev cen v prid veletrgovcev, ki so se tako na lep način in z vladno pomočjo otresele ne samo konkurence, ampak potisnile k tlom tudi male trgovce in obrtnike.

NRA zdaj torej deluje bolj v prid velikih profitov kakor pa za zaposlitev delavcev, kar slednji itak vedo, ne da bi bilo treba še posebej naglašati to resnico.

Občine pravijo, da so na škodi vsled monopolov, delavcem so podražene življenske potrebščine bolj kakor pa so jim zvišane plače, farmarji se pritožujejo, da so kljub raznim pomožnim naredbam na slabšem kakor so bili, pa tudi kapitalisti so nezadovoljni. Zahtevajo, da naj ostanejo v niri le tiste določbe, ki zahtevajo združenje kapitalistov vsake stroke, določevanje cen in omejitve v konkurenci, vse tiste točke pa, ki bi utegnile koristiti delavcem, se naj črta. V praksi so že zdaj neupoštevane. Dokaz je brutalno zatiranje stavk in molk v Washingtonu.

Neznanje je delavcev najhujši sovražnik.

E. ZOLA:

RIM

Poslovenil ETBIN KRISTAN

(Nadaljevanje.)

"Pozor, dragi moji!" se je šalil. "Vstop veličanstev se ne sme zamuditi. To je najlepše na vsej slavnosti."

Preteklo je nekoliko minut, potem je orkester hipoma prekinil polko in z vso silo svojih pihal zatrobil kraljevske koračnice. Plesalci so se razkropili in sredina dvorane se je izpraznila. Kralj in kraljica sta vstopila, spremljala pa sta ju knez in kneginja Buongiovanni, ki sta ju bila pričakovala pod stopniščem. Kralj je bil v fraku, kraljica je imela slamnatorumeno, s čudovitimi belimi čipkami pokrito atlasno obleko, in izpod briljantovega diadema, ki je obdajal njene lepe plave lase, je gledalo njeno okroglo, sveže, iz ljubeznivosti, blagosti in duhovitosti sestavljeno lice. Izgledala je izredno mladostno. Godba je še vedno igrala s pozdravljačo, navdušeno veselostjo. V množici gledalcev, ki so sledili kraljevski dvojici, da bi kaj videli, se je prikazala Celija za očetom in materjo; potem je prišel Attilio, Saccovi, sorodniki, oficijelne osebe. Ker je vse čakalo na konec kraljevskega obhoda, ni bilo sredi hrupa instrumentov in svetlobe svetilk še nič slišati in videti kakor pozdravi, pogledi, smehljaji; vsi povabljeni so stali, se suvali, in kakor so iztezali vratove in gledali z žarečimi očmi, se je dvigalo valovje glav in z bis-serjem okrašenih ram.

Naposled je obmolnil orkester in pričelo se je predstavljanje. Njiju veličanstvi, ki sta itak že poznali Celijo, sta ji čestitali s pravo očetovsko dobrotljivostjo. Ali Sacco je kot minister in kot oče predvsem mislil na to, da predstavi svojega sina Attilija. Mali mož je krčil svoj vpolgljivi hrbet, našel primerne lepe besede, tako da se je poročnik priklonil pred kraljem, med tem ko je imel lepi, strastno ljubljeni mladenič kraljici izreči svoje oboževanje. Veličanstvi sta zopet pokazali izredno dobrotljivost, celo napram gospe Sacco, ki je skromno in oprežno ostajala v senci. Potem pa se je zgodilo nekaj, kar je imelo, prenašano od salona do salona, povzročiti komentarje brez konca in kraja. Ko je kraljica opazila Benedeto, katero ji je bil Prada predstavil po poroki, se ji je nasmehnila, ker je nežno občudovala njeno lepoto in dražest; mlada žena je morala stopiti bliže in je bila deležna izrednega odlikovanja nekoliko minut trajajočega razgovora. Vpleteno so bile vanj najljubeznivejše besede, ki so jih lahko slišali vsi v bližini stoječi. Kraljica gotovo ni vedela ničesar o dogodku dneva, o razveljavljanju zakona s Prado, o predstoječi zvezi z Darijem, ki se je napovedala na slavnosti, tako da se je zdaj pravzaprav praznovala dvojna zaroka. Ali vtisk je vendar nastal, in zdaj se ni govorilo o ničemer kakor o laskavih besedah, ki jih je najkrepkejša in najduhovitejša kraljica posvetila Benedetu. Njen triumf je bil s tem le še povečan; v svoji sreči, da bo žena izvoljenega moža, je bila zdaj še lepša, še ponosnejša, še zmagovitelja. Prada je trpel neizrecne bolečine. V tem, ko se je kraljevska dvojica dalje zabavala, kraljica z damami, ki so jo pozdravljale, kralj z diplomati, s celo skupino važnih oseb, je videl Prada venomer le Benedeto, ki jo je povzdignilo pozdravljanje, laskanje, blišč in slava.

Poleg nje je stal Dario in užival z njo in žarel. Njima na čast je bil prirejen ples; njima so se bleščale svetiljke, njima je igral orkester, zanjso so se razgajale vse lepe rimske dame in so žarele v ognjenih diamantih na prsih, in silni dišavi ljubezni; zanjso sta vstopili veličanstvi ob zvokih kraljevske koračnice, se je slavnost izpremenila v apoteozo, se je smehljala oboževana vladarica in je podarila kakor Rojenica iz pravljice, ki pri naša s svojim prihodom srečo novorojenčku, dar svoje navzočnosti tej slavnosti zaroki. In ta ura izrednega sijaja je pomenila vrhunec sreče in slavlja, zmago te žene, katere lepota je bila grofova, ne da bi jo mogel kdaj posedovati, zmago tega moža, ki mu jo je zdaj ugrabil — tako javno, tako razstavljeno, tako žaljivo zmago, da jo je občutil kakor skeleč udarec v obraz. Ali kraval ni le njegov ponos in njegova strast; bilo mu je, kakor da grozi Saccovi triumf tudi njegovemu premoženju. Je li torej resnično, da pokvarja preboga rimsko podnebje napoleonske bogate osvobodilce s severa, ko čuti to utrujenost in izčrpanost in je že napol izgledati? Prav ta dan je bil slišal v Frascatiju pri oni nesrečni stavbinski zadevi pokati svoje milijone, dasi ni hotel priznati, da je z njegovimi posli slabo, kakor je trdila go-

vorica. In zdaj, zvečer, na tej slavnosti, vidi zmago jurga; Sacco zmaguje kakor človek, ki pokojno živi ob gorkem plenu, požrešno ugrabljenim pod plamtečim solncem. Sacco, minister, Sacco, kraljev zaupnik, Sacco, ki ga veže zakon z eno najplemenitejših obitelj rimskih aristokracij, Sacco, ki je na poti, da postane danes ali jutri gospodar Rima in Italije, ki brska že danes s polnimi rokami po denarju in po narodu — ta Sacco je bil nov udarec za tega ropa željnega moža, za večno požrešne poželjivosti tega užitek ljubečega človeka, ki se čuti še pred koncem pojedine odgnanega od mize. Vse se podira, vse se mu izmuzne iz rok: Sacco mu krade milijone, Benedeta je razdražila njegovo poltenost, pa mu zapuša ono odurno rano nenasitečnega hotenja, od katere ne okreva nikdar več.

Ta hip je Pierre zopet zaslišal tisti zamolki, živalskemu glasu podobni stok, tisto nenameravano obupno golčanje, ki mu je že enkrat razburkalo srce.

"Ste li bolni?" je vprašal.

Ali vpricho tega bledega moža, ki je z nadčloveškim naporom volje ohranil velik mir, je obžaloval svoje indiskretno vprašanje; sicer pa ni dobil odgovora, in da bi mu dvignil pogum, je govoril dalje, izrekač povsem glasno misli, ki jih je zbujala slika razvijajočega se sijaja v njem.

"Oj, Vaš oče je imel prav! Francozi s svojo celo v teh dneh splošnega dvoma globoko katoliško vzgojo vidimo v Rimu še vedno le starodavni Rim papežev — ne da bi vedeli kaj o globokosežnih izpremembah, ki ga od leta do leta preobražajo v sedanjí italijanski Rim, skoraj ne da bi jih razumeli. Če bi vedeli, kako ničev se mi je zdel ob mojem prihodu kralj, pa njegova vlada, pa ta mladi narod, ki se trudi, da bi si ustvaril glavno mesto! Da, v želji svojih sanj, da bi videl, kako vstaja nov krščanski in evangelijski Rim v blagor narodom, sem potisnil vse to na stran in nisem vpošteval tega."

Tiho se je nasmehal, zakaj njegova nedolžnost se mu je samemu zasmilila; potem je z roko pokazal na galerijo, na kneza Buongiovannija, ki se je ta hip priklonil kralju, na kneginjo, ki je poslušala Saccove ljubeznivosti — na poraženo papeževsko družbo, na sprejete včerajšnje parvenije. Črna in bela družba sta bili tako pomešani, da ni ostalo nič drugega kakor državljani, ki se pripravljajo, da ustvarijo edinstven narod. Niso li vpricho vsakdanjega razvoja, vpricho teh veselih, smejočih se, okrašenih, od diha in hotenja zanešenih mož in žen, kazala dejstva, če že ne načela, da je nemogočnost sprave med Vatikanom in Kvirinalom določena od usode? Saj je treba živeti, ljubiti, uživati ljubezen, večno dajati življenje! In poroka Attilija s Celijo je imela postati simbol potrebne zaveze: Mladost in ljubezen imata premagati staro sovraštvo, in pozabiti so se imeli vsi spori v objetu mladeniča, ki prihaja in odnaša lepo dekle na svojih rokah, zato da traja svet dalje in dalje.

"Le pogledite ju," je Pierre nadaljeval. "Kako lepa sta ta zaročnica, kako mlada in vesela, kako pozdravljata z radostnim smehom prihodnost! Prav dobro razumem, da je prišel Vaš kralj sem, da razveseli svojega ministra in da popolnoma pridobi staro rimsko obitelj za svoj prestol. To je dobra, zdrava in očetovska politika. Ali dejal bi, da je tudi sam razumel gniljivi pomen te poroke: Stari Rim v podobi tega dražestnega, navnega in zaljubljenega deteta se vdaja mladi Italiji, temu navdušenemu, poštenemu mladeniču, ki mu tako krasno pristaja uniforma. Naj bi bil ta zakon odločen in rodovit, naj bi se iz njega porodila velika dežela, ki Vam jo sedaj, ko jo poznam, privoščim od srca."

V svoji bolesti nad propadom svojih nedanjih sanj o evangelijskem in vesoljnem Rimu je izrekel to željo po novi sreči večnega mesta v taki živahni, globoki razvnetosti, da ni mogel Prada drugače, kakor odgovoriti:

"Hvala Vam. To je želja, ki živi v srcu vsakega dobrega Italijana."

Toda glas se mu je dušil. V tem ko je gledal Celijo in Attilija, ki sta se smehljaje razgovarjala, je opazil Benedeto in Darija, ki sta pristopila k njima z enakim smehljajem neskončne sreče. Ko sta bila sedaj oba žareča, v ponosni, srečni radosti življenja zmagovalna para družena, ni imel več toliko moči, da bi ostal, ju gledal in trpel.

"Posušim se od žeje," je brutalno dejal. "Pojdiva rajše k bifeju, rad bi kaj pil."

Za množico, ob oknih se je smukal proti vratom dvorane z antikami na kraju galerije, da ga ne bi opazili.

(Dalje prihodnjič)

Po navadi smatrajo za našo narodno umetnost stare ornamente, risbe na skrinjah, panjih in prirohih, avbe, peče, pasove in tako dalje. To je res bila naša narodna umetnost, toda ni več. — Ivan Cankar.

BATINE ZA STAVKARJE

V sredi na tej sliki je delavec, ki je piketiral pred tovarno SKF Industries v Philadelphiji. Stavka traja že več tednov in kompanija jo skuša steti s skbi in policijo. Prišlo je že do mnogih spopadov. Tega delavca je eden detektivov udaril s krepelcem po glavi in druga dva detektiva sta ga odvedla "na varno".

Med sodrugi v Detroitu

Piše Chas. Pogorelec

Moj prvi obisk v Detroitu je bil pred kakimi desetimi leti. Bil sem pozvan, da govorim na prireditvi kluba št. 114 JSZ. Pozneje sem bil med njimi za časa osmega rednega zbora JSZ pred štirimi leti. Pri obeh obiskih so sodrugi in sodružice napravili name vtis aktivnih zavednih delavcev. Saj je bila detroitska naselbina ena izmed najbolj delavnih v našem pokretu. Klub št. 114 JSZ je bil precej časa po vojni skoro edina aktivna socialistična organizacija v tem ogromnem avtmem mestu. Proletarca je prejemale v Detroitu veliko število naročnikov.

Ko sem prišel pred trinajstimi leti k Proletarcu, je bil sodrug Urbančič, ali kakor se danes naziva Urban, eden najagilnejših agitatorjev za Proletarca. Pozneje se je lotil trgovine, in naravno, da ne more posvetiti pokretu toliko časa kot ga je prej, ko je bil tovarniški delavec in še "lednik in frej" po vrhu. Toda Lojze je ostal zvest svojemu prepričanju in je še danes aktiven član kluba št. 114.

Na detroitskem zboru sem sodrugom obljubil, da jih enkrat obiščem in tedaj se bomo vrgli z vso silo na agitacijo za Proletarca. Nameni so bili dobri, a okoliščine so stvar zasule drugače. Tako me je moja pot dovedla tja šele po štirih letih, v razmerah, ki so vse prej kot ugodne; kajti v sedanji krizi je bilo delavstvo v Detroitu prizadeto kot malokje. Mnogo je bilo sodrugov, ki so bili brez dela po par let. Razume se, da v takem položaju trpi vse in tudi Proletarec ni izvezt. V tekočem letu se je avtna industrija nekoliko poživela, ali vrag je ta, da je delo večina sezonsko, le po nekaj mesecev na leto. Malo jih je, ki bi stalno delali.

Tako sem se zopet znašel med detroitskimi sodrugi. Bil sem na konvenciji soc. stranke, pa smo se dogovorili, da ostanem ob tej priliki tu dalj časa v svrhu agitacije. Sodrug John Zornik, ki je naš agilen zastopnik v Detroitu, me je večkrat pismeno vabil tja. "Saj veš kako je. Jaz agitiram, a nimam takega uspeha kot bi ga želel. Ti si tujec in zraven še-funkcionar v organizaciji. Pred takim človekom imajo ljudje več 'rešpeka' in bo gotovo uspeh. Jaz in drugi ti bomo pomagali v 'agitaciji', je omenjal John. In res, imel sem kooperacijo kot malokje. Sodrugji so mi bili na razpolago s svojimi avti skoro ves čas. Prvi dan agitacije, predpoldne, se nam je 'štrena' nekoliko zmešala. Eden sodrugov, ki je obljubil avto, ni izvršil obljube. Treba je bilo peš okrog, pa smo se napotili Zornik, Rude Fradel in jaz. Fradel je naš zastopnik na Yukonu, Pa., agilen dečko. Ali peš se v Detroitu poradi raztresenosti naselbine malo opravi. Obiskali smo nekoliko

rojakov in dosegli nekaj uspeha. Popoldne pa je prišel Jože Klarich, ki je nam bil takoj na razpolago s svojim avtom. Druge dneve, kadar on ni utegnil, nas je vozil okrog Tonče Klarich, brat Matthew J. Klaricha, aktivnega sodruga med našo mladino. Tudi Joško Grum, pri katerih sem imel svoj "headquarter", nam je bil na razpolago; ravno tako sodrug Frank Česen, aktiven delavec v našem pokretu, političnem in kulturnem. Vpregli smo tudi našega starejša znanca Leo Junkota, ki je doprinesel svoj del našemu uspehu.

V teku tedna smo dobili 43 naročnikov Proletarcu, od katerih jih je 28 novih. 10 naročnikov smo dobili New Leaderu. To ni majhen uspeh, posebno ako se vzame v poštev raztresenost naselbine, in pa dejstvo, da je bilo treba iti v ene kraje večkrat, ker ljudi poradi različnih šitov ni bilo doma. Na agitaciji se naleti na zelo patetične slučaje. Prišli smo v hišo rojaka, ki je naš dober somišljenik, brez dela skoro dve leti. Zdalj dela za mesto in dobi na teden od \$8 do \$12. Kaj to pomeni v družini devetih oseb, si lahko predstavljate. Prosil me je, naj mu lista ne ustavimo in dostavljal: "Prinesel sem domov \$10. Od teh sem plačal groceristu in mesarju \$9, ostali dolar bo za druge potrebščine do prihodnje plače. Kakor hitro mi bo mogoče, poravnaj za ostalo naročnino." Naleteli smo na drugega naročnika. Zaostal je z naročnino že dolgo, toda dokler je mogel je redno plačeval. Bil je tudi član kluba (upam da bo v kratkem spet). Proletarec mu je priljubljen kot noben drugi list. Plačal je za 2 leti nazaj in eno leto naprej. "Zal mi je bilo te netočnosti, toda ni bilo mogoče drugače," je dostavil. Človek je vesel snidenja s takimi rojaki.

V nedeljo sem se udeležil piknika ženskega odseka S. N. D. Udeležba ni bila kot so jo pričakovali. Kljub temu smo se dobro imeli. Proletarec je tudi tu pomnožil število naročnikov ter dobil nekaj podpore v tiskovni fond, ki jo je nabral naš somišljenik Anton Mayer. Naročil se je tudi na Proletarca za celo leto.

Omenil sem že, da je agitacija poradi raztresenosti naselbine zelo otežena, in ako človek nima svojega avta ne doseže veliko. S poulično karo, katero je treba včasih menjati dva in trikrat predno prideš do rojaka, je pot zelo počasna, zato je zelo priporočljivo, da tisti sodrugji v Detroitu, ki imajo avte, sodelujejo z zastopnikom Zornikom kolikor mogoče. V Detroitu potrebujemo več kot enega zastopnika, kajti več agitatorjev več doseže. Bilo bi zelo potrebno da imata oba kluba agitatorične odbore, katerih

naloga naj bo agitacija za Proletarca ter pridobivanje novih članov in klube. V teh odborih naj bi bili najmanj trije sodrugji ali sodružice, eden izmed njih, ako le mogoče, ki ima avto; prvi se na ta način lahko običe več družin in drugič je agitacija uspešnejša ako jo vrši več sodrugov hkrati. Zastopnik Proletarca je postal tudi s. Joseph Koršič. Obljubil je, da bo storil kolikor največ mogoče, da se list v njegovi okolici razširi.

Udeležil sem se tudi izredne seje klubov št. 114 in 115. Navzočih je bilo lepo število sodrugov in sodružic, mladih in starih. Pogovorili smo se o raznih problemih, ki so važnega pomena za naše gibanje. Razprave so se v glavnem su-kale o notranjem delu klubov in kako pomnožiti število članov, o agitaciji za list, o Proletarci in sorodnosti raznih odsekov do kluba kot celote. Imajo namreč poteškoče, ker želi vsak odsek imeti svojo blagajno, kar je v navzkrižju s pravili Zveze. Sicer se mi zdi, da je to stvar, ki ne bi smela povzročati nikakih nesoglasij. Vsaj pri drugih klubih, koder imamo take odseke, ni sitnosti s tem vprašanjem. Omenjali so, kako so delali prej, ko je na pr. Svoboda še imela svojo blagajno; prirejali so razne zabave, večerinke itd., da so dobili potrebna sredstva. Zakaj bi se vse to ne moglo vršiti v področju kluba kot celote? Tudi ako imajo priredbe posamezni odseki, so to vendar priredbe kluba kot celote. Ako se na ta način dobe gmotna sredstva, je to v korist vsem odsekom. Sodrugji v Detroitu so pokazali, zlasti pred in po zboru l. 1930, izredno agilitno, tako v jačanju klubov kot v agitaciji za Proletarca. Upam, da bodo s to agilitnostjo nadaljevali. Polja je še obilo, samo pridnih rok je treba. Ni dvoma, da bo detroitska naselbina zopet ena prvih v našem pokretu.

Ob tej priliki se iskreno zahvalim vsem, ki so mi na katerikoli način nudili sodelovanje pri agitaciji. Še posebna hvala pa gre Joe Grumovim, Joe Klarichev in Česnovim za prijazno postrežbo.

Na agitaciji v Akronu in Barbertonu

Obiskal sem tudi naselbini Akron in Barberton. Kaj več o tem potovanju bom pisal, ko bom spet doma. Če bi hotel v tema naselbinama obiskati vse Slovence, in tudi agitirati med njimi, bi moral ostati tu cel mesec.

Zdi se mi, da bi bila agitacija prošlo jesen uspešnejša, ko pa je zdaj po teh stavkah in novih odslovitvah. Troštalo se boljših dni v jeseni in me vabijo, da naj pridem naokrog spet čez kakr ti mesece.

Izgovorov je nič koliko, posebno takih, ki ne drže. Z ljudmi se ne pričkam, ampak mirno in vljudno argumentiram ter agitiram. Kdor bo šel za menoj na agitacijo v te kraje, in upam, da boste kmalu koga poslali, ne bo imel neprilik. Kajti če se človek vljudno poslovi, bo tudi naslednji agitator vljudno sprejet.

Proti Proletarcu ne čujem zbadljivk. Ampak denarja ni in kriza še traja, pa odlagajo z naročitvijo.

Nace Zlemberger.

BARETINCIC & SON
Tel. 1475
POGREBNI ZAVOD
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

FENCL'S
RESTAVRACIJA IN
KAVARNA
2609 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382

Pristna in okasna domača jedila
Cene zmernne. Postrežba točna.

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI
NAROČITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva.
Deset članov(ice) je treba za
novo društvo. Naslov za list i-
za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Kongresna platforma soc. stranke v kampanji 1934

(Nadaljevanje s l. strani.)

javnih naprav, prirodnih zakladov in temeljnih industrij iz privatnega v socialno lastništvo in pod demokratično upravo. Mi in naši kandidati se dalje obvezujemo, da bomo glasovali proti vojni in proti dovolitvam za pripravljanje na vojno.

Dokler ne bodo sredstva produkcije in distribucije posvečena blagostanju onih, ki ustvarjajo bogastva, namesto profitom male skupine posedujočih, toliko časa bo med nami pomanjkanje ter nesigurnost, in vojne se bodo nadaljevale kot logična posledica ekonomskih kontradikcij, ki so svojstvo kapitalističnega sistema. Predno pa bo mogoče ta in druga zla, ki razjedajo družbo, odpraviti, je treba iztrebiti njihove vzroke.

Dokler ne realiziramo socialistične kooperativne družbe, se zavezujemo, da bomo za olajšanje bde širokih ljudskih množic — nikakor pa ne za utrditev in podaljšanje profitarskega sistema — delovali za zakonodajo, ki bo omogočila razlaščenim in brezposelnim te dežele življenjski standard, kakršen bo v skladu z višino velikih produktivnih možnosti ameriških industrij. Vse pomožne akcije naj se financira z davki na visoke dedščine in dohodke tistih, ki profitirajo s kontroliranjem financ in posedovanjem industrij.

Prva naloga delavskega razreda je, da se organizira za ovojitev oblasti, ki mu bo omogočila vzeti polno vrednost svojega dela. Brez moči, ki prihaja iz organizacije, ne pride delavstvo nikamor. Predno bomo v stanju doseči te temeljne namene našega programa, obvezujemo našo stranko in njene javne uradnike, da bodo delovali le za take ukrepe, ki bodo prinesli producentom sadove njihovega dela ter jih osvobodili izkoriščanja lastnikov privatnih industrij.

Merilo naše podpore vsem predlogom v zakonodajah bo odločeno z vidika, koliko nas bodo v stanju približati k resničnemu socializmu, ne samo v tej deželi, ampak po vsem svetu."

Prodajanje socialističnih pamfletov v področju kluba št. 1

Chicago, Ill.—Angleško poslujoči odsek kluba št. 1 ima poseben odsek za literaturo, ki je v teku prošlih nekaj mesecev naročil okrog tisoč različnih brošur, ki jih je izdala socialistična stranka, in več sto izvodov angleških listov ter Majskega Glasa. Skupno je plačal za naročene pamflete \$33.80, vtržil pa je \$43.40. Torej je imel odsek \$9.60 prebitka. To mu omogoča, da s prebitkom in z vtrženo vsoto lahko naroča več in več brošur ter listov. V prodaji so sodelovali, oziroma sodelujejo Ernestine Jugg, Joseph Turpin, John Rak, Johnny Kopach in Donald J. Lotrich.

Naročajte knjige iz Proletarčeve knjižarne.

John Metelko O. D.
Preizčemo oči in določimo očala
6417 St. Clair Avenue
CLEVELAND, O.

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI
NAROČITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva.
Deset članov(ice) je treba za
novo društvo. Naslov za list i-
za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

AKO ste prejeli Proletarca, ne da bi si ga sami naročili, je vam bil poslan, ali pa izročen po naročilu nekoga, ki želi, da ga prečitete in ako vam ugaja, da si ga naročite. Prečitajte to številko Proletarca pazno, in uvideli boste, da vam vaš prijatelj nudi list, ki je res vreden, da postanete njegov naročnik.

SPORNI STAVKI V NAČELNI IZJAVI AM. SOC. STRANKE

(Nadaljevanje s 1. strani.)

sko gibanje, ampak fašistične struje. Kdor misli nasprotno, živi v iluzijah."

"Stara garda", katero njeni nasprotniki predstavljajo za skrajno reakcionarno, je konvenciji predložila svojo načelno izjavo in program, ki obsega 28 tipkanih strani. V poglavju o demokraciji pravi izjava "stare garde" med drugim:

"Kjer si reakcija prizadeva uničiti demokracijo, ki so si jo priborili delavci, bo socialistična stranka stremela zediniti v skupno sveto vse delavsko organizacijo in druge, ki so nasprotne reakciji, in mobilizirala njihove sile za discipliniran odpor, vključno s ustavljenjem industrije, če bo kazalo, da je taka metoda potrebna, upoštevajoč pri tem merilo volje za edinstveno organizirano delavstvo v prid skupnega namena."

V isti resoluciji manjšinske skupine je tudi sledeči stavek:

"Emancipacija delavskega razreda ne pomeni diktature ene skupine delavcev nad drugo, ali diktature nad drugimi razredi, pač pa odpravo vseh razredov in razširjenje demokracije v socialno demokracijo, ki bo vključevala vse človeštvo."

Zaključni stavek manjšinske resolucije o demokraciji se glasi:

"Socialistična stranka je nasprotna vsem tajnim zarotniškim organizacijam in zarotniškim akcijam v Zedinjenih državah. Take organizacije in akcije so vada za policijske špijone in agente provokatorje; negujejo romantizem in privlačijo neodgovorne osebe. V odgovor na odprte in skrivne napore reakcije za uničenje demokracije socialistična stranka izjavlja, da se bo v svojem odporu borila s pomočjo vseh sredstev, ki jih ima na razpolago delavski razred in drugi demokratični misleči elementi prebivalstva."

Tudi "stara garda" je torej za generalno stavko in nasilen upor, kadar in če ga bo mogla izvesti v svoji obrambi in za izvršitev svojega programa.

Nihče ne more takozvani manjšinski (newyorški) skupini ter njenim somišljenikom zanikati iskreno protivojnega stališča. Pokazala je to posebno l. 1917 na konvenciji v St. Louisu. Toda odločno je nasprotna sledeči izjavi v novi načelni izjavi:

"Socialistična stranka bo podprla sveto vsakega svojega sodruga, ki bi v tragičnem slučaju vojne vnel svojega protivojnega delovanja, ali v celoti svoje odklonitve vstopiti v vojno službo, prišel v konflikt z javnim menjem ali z zakonom."

Ta izjava je silno nepredvidna in so jo v svojem protivojnem navdušenju napisali neiskusni ljudje.

Nesmiselno bi bilo, da bi socialistična stranka podpirala in se borila za vsakega, ki bi prišel "v konflikt z zakonom" vsled svojih samostojnih protivojnih akcij.

Izjava je tako širokopotezna, vse vključujoča, da bi morala socialistična stranka "brniti z vsemi svojimi sredstvi" tudi agente provokatorje, ki bi pod krinko njenih članov izvrševali atentatorska dejanja. Niti komunisti nimajo tako nesmiselnih določb, ker polagajo več važnosti na disciplinirane akcije kakor pa jo predvideva nova večinska izjava socialistične stranke.

V času, ko je vstopila ta dežela v vojno proti Nemčiji, je nekdo vrigel na stopnišče federalne palače v Chicagu bombo. Razrusila je precej zidu in par življenj je bilo izgubljenih. To se je izvršilo dopoldne. Popoldne so patrioti s sodelovanjem oblasti mobilizirali par tisoč "minutnikov", ki so s pomočjo vojaštva zasedli vse urade I. W. W. in mnogih socialističnih ter tudi drugih radikalnih delavskih organizacij. K uradu Proletarca so prišli pozno ponoči. Pri obeh urovnah v poslopje so stali vojniki, notri pa so prišli "minutniki" in zbudili upravnika, pri katerem je bil upravniški urad, ga izpraševali, koliko mu je znano o eksploziji, kje je bil dopoldne in take reči, in nato so odnesli poslovne knjige. Enak proces se je izvršil istočasno v stanovanju pokojnega Jožeta Zavertnika. V uradu Proletarca sem bil priča prej omenjenemu prizoru.

Dotični, ki je vrigel bombo, ni storil delavskemu gibanju niti trohice koristi, tudi če je bil iskren radikalec in nasprotnik vojne, kajti prav taki čini služijo reakciji najboljše. In če jih delavci nečisto sami podvzemati, se prikradejo v njih vrste v ta namen agenti provokatorji.

Ali naj se socialistična stranka v naprej obvezuje "podpirati vsakega", ki bo radi "nasprotovanja vojni" prišel "v konflikt z zakonom"?

S takim nerazsodnim stavkom je pokvarjena vsa načelna izjava, kakorkoli bi bila drugače priporočljiva in sprejemljiva. Že ta stavek sam na sebi je za stranko neizvedljiv, tudi če večina članstva novo načelno izjavo na referendumu odobri.

(Dalje prihodnjich.)

"ISKRA", KI NE VŽIGA

Piše FRANK ČESEN, Detroit, Mich.

Prišel je — čisto neopazeno in prihihlo iz dične "metro-pole" ter se na pikniku federacije društev SNPJ skušal s skrajno drznostjo ugnediti med tukajšnjim slovenskim delavstvom — mimeografiran pamflet z bombastičnim naslovom "Iskra". Pamflet močno diši po "Radniku". Njegovi utrinki so kajpada v glavnem posvečeni "social-fašizmu", deloma pa glavnemu odboru SNPJ. Propagandnega čtiva za "radniško klaso" je v tem pamfletu bore malo in še to je še stokrat prevečeno, kot evangelij sv. Marka. V njem je nakopičenih laži in protislovij, da bi se jih sramoval vsak šolarček.

Prvi članek je posvečen stavkam, ki so pod sedanjio administracijo zavzele nenavadno obseg. Do tu je vse O. K., toda urednik je v tem članku "zmetel" brez sramu voditelje korumpirane Ameriške delavske federacije ter socialistične stranke vse v en koš.

Socialisti miso vsi angeli, kakor tudi komunisti niso vsi hudiči. Kot stranka ima svoja načela in cilje iste kot komunistična. Za dosego teh načel je pa potrebna vzgoja mase, ker nasilna akcija je vsled do zgo oboroženega kapitalističnega razreda le utopija. Ta masa je pa v ogromni večini še prepričana z buržvaznim duhom. Skušnje nas pa učijo, da

ČEMU TOLIKO AEROPLANSKIH NEZGOD?

Pred meseci je kapitalistično časopisje na svoji zadnji strani, ker je bil prevoz zračne pošte odzvet privatnim aeroplanskim kompanijam in dodeljen letalom ameriške armade. Par pilotov vojnega departamenta je bilo pri prevažanju pošte ubitih, kar je pritislo proti vladi povečalo, da se je končno udala in izročila prevoz pošte, in s tem velike subvencije, spet privatnim družbam. Ampak tudi privatne kompanije imajo slab rekord, kajti katastrofalne aeroplanske nezgode so mnoge. Na sliki je ogroženo potniško-avio-avio, ki je padel na tla v gorah v New Yorku. Sedem oseb je bilo ubitih. Poleg tega se meseca maja in junija pada na tla štiri druga letala, ki so se razbila in potniki pa bili ali ubiti ali pa nevarno poškodovani.

je za ameriško ljudstvo še A. F. of L. preradikalna. To nam dokazujejo kompanijske uni-je, ki razpolagajo z ogromnim številom članstva. Ako socialisti sempatija sodelujejo v stavkah, ki jih vodi A. F. of L., storijo s tem samo svojo dolžnost. S to akcijo se ne pri- znajo kameleonsko taktiko unijskih voditeljev, pač pa jim skušajo vzeti iz rok vodstvo — njih članstvo pa vzgojiti v socialističnem duhu. Tej tak- tiki mi pravimo "vrtanje od znotraj". Radikaliziranje bo- na fide unijske je eno najbolj pe- rečih problemov v tej deželi. V frakcijskih bojih pri A. F. of L. je že steklo mnogo krvi. Ker ima pa vodstvo s svojimi marionetami državni aparat za seboj, se je pa tudi ta me- toda izkazala nepraktičnim. Vsled tega nam preostaja samo še en način in ta je: siste- matično in strateško vrtanje od znotraj in pa konstruktiv- no kritiziranje vodstva in nje- govih bojnih načinov.

Članek pravi dalje, da si moramo v svrhu izobrazbe or- ganizirati delavske klube in pri- četi izdajati svoj časopis, "ki bo razkrinkal vse naše so- vrazniške, fašiste in social-fa- šiste pri vodstvu SNPJ." No, kar se takozvanih fašistov tiče, je naša zasluga, da so pri vodstvu SNPJ. Socialisti, ali če že hočete "social-patrioti", so pa tisti faktor, ki je jedno- to ustanovil, ki vzorno vodil, vzgajal članstvo v marksistič- nem duhu, ter nakopičil v bla- gajni lepe milijončke, kateri "radniškim borcem" izredno diše. Svoj list in delavske klube pa že davno imamo. V njih je prostora tudi za vas, ako ste iskreni. Nekatere omenjate tudi skupno fronto vseh delav- cev. Kakšna naj bo ta fronta vpridov nesramnih intrig in na- padov namram socialistom, mi je uganka. Skupna fronta se vsled Stalinovih intrig ne mo- re realizirati. Njegov prvi cilj je uničenje delavskih organi- zacij, nato šele kapitalističnih. Največ zaslombe je enotna fronta dobila v Španiji, kjer danes skupno nastopajo: so- cialisti, anarho-sindikalisti ter komunisti Trockijeve frakci- je, toda Stalinovi komunisti so pa vsled preje omenjenih raz- logov sodelovanje odklonili. Socialisti so že ponovno doka- zali, da so za pošten kompro- mis, nikakor pa ne za "likvi- dacio". Simbol komunistov je seveda "Rusija", katera si z neizmernimi žrtvami gradi novo delavsko civilizacijo. Me- tode, ki jih pri tem uporablja, so mogoče krute, toda potre- bne. Diktatura je logična po- sledica razmer, katero imajo pa tudi socialisti že v svojem programu. Kaj nas pa še po- tem razdvaja? Taktika, kaj- neda! Način osvojitve vlade

— kri, barikade — to imponi- ra le naivnejšem. Resni ljudje pa vedo, da vpridov do zob- oborožene reakcije pomeni na- silna akcija manjšine le sa- momor. Ako se pa današnji ekonomski sistem vsled svoje gnilobe razsaja, in vsa zna- menja kažejo, da se bo, tedaj bo pa tudi boj na testu. Ko- munisti ignorirajo dejstvo, da je sovjetska republika nastala v izrednih okoliščinah. Za- da takih prilik ni tudi v dru- gih deželah.

Socialistična stranka je de- lala napake, toda iz teh napak se je marsikaj naučila in dan- es koraka naprej z duhom časa, kar je razvidno iz njene nove načelne izjave. V socia- listični stranki vlada demo- kratičen duh. Taktika se vrav- nava v smislu psihologije ljud- stva in potreb prizadete de- žele. Diktatura v organizaciji pa škoduje, ker ovira kristali- zacijo pojmov in posledice te- ga so frakcije — razbiti čoln sredi viharja.

V "Iskri" je dalje priobčen članek znanega sovjetskega časnikarja Karl Radeka, v ka- terem razmotriva upor avstrijs- kih socialistov na čisto svoj način. V njem so protislovja, ki se dajo utipati. Članek je očitno potvoren, ker dvo- mim, da bi resen človek, kot Radek, blufal javnost s takimi burkami. Ker se članek nada- ljuje, ga bom skušal komen- tirati enkrat pozneje.

Omenim naj še Adamičevo opazko, ki jo neznani članek citira o socialistih v Jugosla- vijah, na shodu v Milwaukee, iz katere je pa on ustvaril, kar celo senzacijo. Adamiča po- znam. Fant je simpatičen in ima to dobro lastnost, da je iskren in pošten. Kot literat si je s svojim talentom ustvaril karjero, v politiki je pa "filo- zofičen radikalec" kot se je sam izrazil. V navadnem za- ziku bi rekel "oportunist". A- damič simpatizira s sovjetsko Rusijo, kot vsak pošten človek — toda o ameriških komuni- stih se pa ne izraža nič kaj la- skavo. Pikre opazke glede so- cialistov Scheidemanovega ti- pa so tudi na mestu, toda so- diti vse socialiste po enem ko- pitu, je pa nesmisel. Kakšne smernice zavzemajo socialisti v Jugoslaviji z ozirom na vla- dne službe, mi ni znano. Dvo- mim pa, da bi s krvjo oškrop- ljena vlada trpela iskrene so- cialiste v svoji službi. Zato tu- di Adamičeve opazke niso ve- dno merodajne. Sarkastična pripomba o socialistih, ki so se lizali Adamiču kakor muca, je docela zgrešila svoj cilj. So- cialisti ga smatramo le v toli- ko našega, v kolikor je raz- krinkal v svojem "Dinamitu" raketirstvo v A. F. of L. in s "Smehom in džungli" zavzel

profvojno stališče. Ugaja nam v "Natives return" tudi pje- govo pogumno zagovarjanje jugoslovanskega delavca in kmeta, ter obenem njegova obsodba krvavega Aleksan- drovega režima. Direktno so- cialistične, ali če že hočete, komunistične propagande, pa v njegovih delih pogrešamo. Toliko o "Iskri" in njenih "du- ševnih" produktih, brez kate- riš bo slovensko delavstvo prav lahko izhajalo.

TO IN ONO

Milwaukee, Wis. — Moj znanec se je udeležil komuni- tične demonstracije Prvega majnika. Bil je na potu na de- lo, pa se je pridružil povorki in zgubil dve uri svojega ših- a. Poprej je bil trgovec in je zgubil \$6.000. Sedaj so mu so- cialisti "prepočasni", pa je po- stal "komunist". Ko mu bodo komunisti vrnila njegovih šest tisoč, bo spet začel trgovino in njegovega radikalizma bo ko- nec.

Vprašal sem prijatelja, da si naroči Proletarca. Po pla- čilnem dnevu je zalival svojo običajno ježo; po vsakem ko- zarcu je rastele njegov radika- lizem, da je postal končno ze- lo navdušen. Tudi njemu so socialisti "prepočasni" — on je radikalen, posebno, če je rakija močna.

Tukajšnja elektriška dru- žba, ki lastuje tudi vse ulične železnice v mestu in v državi, je zgubila Blue Eagle. Nato so mestni in okrajni "nestran- karski" voditelji začeli zahte- vati, da se razveljavi pogodba, ki določa, da oskrbuje elektri- ko novi okrajni palači omenje- na družba. Predno je bila do- tična pogodba podpisana, so socialisti odločno zagovarjali svoj predlog, da naj se elek- trični tok za okrajno palačo naroči od mestne elektrarne, ki oskrbuje po zaslugi socia- listov z elektriko tudi vsa dru- ga velika mestna poslopja, kot mestno hišo, muzeje, šole, po- licijsko palačo itd., seveda za mnogo nižjo ceno. Toda socia- listi v okrajnem odboru so bili v manjšini in "nestrankari" so poklonili elektriškemu tru- stu lepe tisočake, medtem ko kričijo na drugi strani za zni- žanje davkov.

Socialisti v mestnem od- boru so prodrli s svojim na- črtom za zgraditev delavskih stanovanjskih palač po dunaj- skem vzorcu. S pomočjo po- silja zvezne vlade bo mogoče ta načrt izvesti brez stroškov za mesto. Po pred nekaj tedni objavljenih načrtih se bo zgradilo stanovanjske palače za enkrat za 840 družin. V ta namen je bilo določenih kakih dvajset hišnih predelkov (blocks), kjer se nahaja se- daj takozvano slumsko okro- žje. Sedemdeset odstotkov te- ga sveta se bo porabilo za par- ke in drevored, trideset pa za poslopja s cenovnimi stano- vanji, po \$6 od sobe s kurja- vo in razvešljavo. Načrt pred- videva tudi igrišča za otroke, otroška oskrbovališča z izvež- bami strežnicami in zdrav- niški, čitalnice, dvorane za zbo- rovanja, kakor tudi posebne skupne kuhinje in pralnice.

Kapitalistično časopisje je bilo v zadregi; direktno si te- ga načrta ni upalo napadati. Pre- skrbeli pa so to zemljiški spe- kulanti, kateri vidijo v tem konec svojega oduševstva. Ven- dar pa je stvar sedaj že v te- ku; zvezna vlada je zahteva- la, da se lastnike dotičnih po-

slopij, katera je treba podreti, enostavno prisili, da prodajo svoja posvetva mestu. Več ko polovica lastnikov je pogodbo prostovoljno podpisalo.

Na seji zaupnega odbora našega soc. kluba je prišlo na dnevni red tudi vprašanje skupnih sej z mladinskim, to je angleško poslujočim odse- kom kluba. Ideja je zelo do- bra, ker le na ta način bo mo- goče doseči harmonijo v na- šem skupnem delovanju. Na- ša mladina razume naš jezik toliko dobro, da se lahko ude- ležuje debat in posvetovanj, stari sodrugi in sodruginje pa tudi prilično obvladujejo an- gleški jezik, da pri sejah ne bo zaprek. Na ta način bo pri- šlo več življenja v delovanje kluba in tudi naučimo se la- hko marsikaj s pomočjo take- ga skupnega delovanja.

Sproženo je bilo tudi vpra- šanje glede dveh mesečnih sej. Ena izmed teh sej bi bila na- menjena samo za diskuzije in predavanja. Na prihodnjih se- jah bo članstvo odločevalo o teh načrtih.

Fr. Novak.

Iz Pennsylvanije

Herminie, Pa. — Z agitaci- jo za Proletarca so bile vedno težave. Prej so se ljudje izgo- varjali, da so prezaupeni, da bi čitali, zdaj pa, da se ne mo- rejo naročiti, ker so nezapo- sleni. Nekateri pravijo, da imajo preslabe oči, ali da jih boljše oči vsled vročine, in tu pa tam se kdo hudeje, da kaj bi si naročeval časopise — saj je vesel, če zmora za kruh. Mnogi že imajo kak časopis in pravijo, da jim tisti zadostuje.

S. James H. Maurer piše v New Leadru z dne 16. junija, da mu načelna izjava, kakor jo je sprejela konvencija soc. stranke v Detroitu, ne ugaja zaradi gotovih stavkov v nji, ki so jo z dvoumnostjo pokva- rili. Debate o načelni izjavi je mnogo že zdaj in jo bo sko- zi do konca splošnega glasova- nja v stranki. O konvenciji, na kateri sem bil delegat, sem poročal na konferenci soc. stranke Westmoreland Coun- ty. Večina zastopnikov je so- glašala z mojimi izjavami, ne- kateri pa so se ogrevali za ve- činsko strujo militantov, ki so prevladovali na prošlem stran- kinem zboru v Detroitu. Iz sentimenta, kakor ga imam jaz prihko opazovati, je težko razvideti, kam se bo obrnila na glasovanju večina članstva.

Izvolili so me zopet za dele- gata na konvencijo pennsyl- vanske socialistične stranke, a jaz sem jih urgiral, da naj po- šljejo s. Blumsa, ki je železnič- ar po poklicu in bi imel vsled tega prosto vožnjo. Na socia- lističnih konvencijah ponavadi ni dnevnice in še vožnje vselej ne plačajo. County organiza- cija je pripravljena plačati delegatu samo za gasolin, če gre z avtom. Leta 1932 sva bi- la poslana v Reading za dele- gata s sinom. Spala sva kar na klopih v paviljonu v Reading parku. In če grem spet, me čaka enaka "usoda". Videl sem delegate na socialističnih zbiorih, ki so bili lačni, a pri- šli so iz navdušenja za socia- listično stvar, čeprav niso imeli niti toliko denarja, da bi si mogli odgnati glad. To ome- njam, da čitatelji uvidijo, ka- ko je z gospodarsko stranjo delegatov na socialističnih zborovanjih. Kljub vsemu je navdušenja med delegati veli- ko, ker so prežeti idealizma in požrtvovalni.

V Westmoreland County soc. stranki smo imeli nedav- no volitve odbora. Meni so po-

novno naklonili "službo" or- ganizatorja in prodajalca lite- rature.

Omenjena državna konven- cija se bo pričela 21. julija dopoldne. Istočasno se bo vr- šila tudi konferenca YPSL in pa zborovanje predstavnic socialističnega ženstva.

Westmoreland County S. P. je povabila na govorniško tu- ro s. dr. Jesse Holmesa za te- den dni. Trajala bo od 15. do 21. julija. Govoril bo v nase- lbinah Latrobe, Greensburg, Jeannette, Herminie in morda v West Newtonu in v Claridge.

V sklad socialistične stran- ke za agitacijo smo v West- moreland County nabrali nad 50% nam določene kvote. Podpisani je nabral v kredit kvote kluba št. 69 JSZ v ta namen \$40, večinoma med slo- venci in nekaj med drugorod- ci. Tudi to je za nas dober re- kord.

Prošli teden sem bil v West Newtonu na agitaciji. Za Pro- letarca ni bilo uspeha, dobil pa sem šest naročnikov na New Leader med našo mladi- no. Tudi z Amerikanci in dru- gimi v West Newtonu sem sto- pil v dotiko. Objubili so, da bodo sklicali shod in povabili s. Jesse Holmesa. Skušali bo- do ustanoviti tudi postojanko soc. stranke. Poprej je bilo v tem mestu za socialistični shod še dvorano težko dobiti.

Anton Zornik.

Pojasnilo I. Jonteza

V Proletarcu z dne 20. ju- nija je bilo o agitaciji Naceta Zlembergerja v Girardu med drugim poročano, da bi bil njegov uspeh boljši, pa so se nekateri nekaj dni prej naro- čili na "E." za katero agitira Ivan Jontez.

S. Jontez smatra, da bi to lahko napravilo vtis, kakor da je on Proletarcu s tem škodo- val, toda v resnici je v tistem času dobil "Enakopravnosti" samo enega naročnika, ki pa je že bil tudi naročnik Prole- tarca. "Saj baš zaradi Naceta in Proletarca nisem tiste dni skoro nič agitiral," izjavlja Jontez.

Uverjeni smo, da s. Zlem- berger ni mislil s tisto opazko nič zalega zoper s. Jonteza. Bil pa je pod takim vtisom, kakor ga je omenil v poročilu, nedvomno zato, ker se ljudje radi izgovarjajo, pa mu je ta ali oni rekel, da se je naročil na omenjeni list, zato se na Proletarca ne more.

Slavnost društva SNPJ v Imperialu

V sredo popoldne 4. julija bo imelo na Imperialu, Pa., slavnost 25-letnice društvo št. 106 SNPJ. Glavni govornik bo Frank Zaitz. Isti dan ob 1. po- poldne bo govoril na slavno- sti društva št. 358 v Power Pointu, O. Takoj po tem govo- ru odpotuje v Imperial.—F. A.

Za naročnino mora biti!

Cokeburg, Pa. — Kadar člo- vek vzljubi kak časopis, kakor sem vzljubil jaz "Proletarca", pa nima denarja, da bi mu po- ravnal naročnino, mu je izre- ceno hudo. Osemnajst mesecev sem bil brez zaslužka. Zda- pa sem dobil prvo plačo, in evo, sodrug upravnik, naroč- nina za eno leto! Pregledujem mnogo listov, ampak Proleta- rec se mi je tako priljubil, da ga pogrešam kakor najozgeja prijatelja, če ne pride ob ča- su. — Jacob Baloh.

Socialist ima pravo vrednost za delavsko gibanje edino če je aktiven.

ALI je klub JSZ v vaši naselbini ali društvo Prosvetne matice

že izvolilo delegate za X. redni zbor JSZ in Prosvetne matice

Volitve se vrše do 31. julija!

ZA LIČNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

O fundamentalnih spremembah civilizacije

Predaval IVAN MOLEK v klubu št. 1 JSZ dne 25. maja 1934

(Nadaljevanje.)

All right. Kaj bo sledilo? Fundamentalni pogoji življenja ostanejo stari. Delavci, ki pridobivajo rudo za kovine in ki pridobivajo premočje, bodo kljub vsej svobodi še vedno garali pod zemljo in riskirali svoja življenja, in delavci na polju se bodo še vedno potili in njihovi produkti bo odvisen od vremena, prav tako se bodo potili delavci pri plavljenju in nešteti drugih primitivnih delih — in zavidali bodo delavce v upravnih uradih ter sploh pri delih, pri katerih si človek ne umaže rok in obleke. Te neenakosti, te največje socialne hibe ne odpravi nobena politična akcija, nobena revolucionarna proklamacija — odpraviti jo more le akcija aplikirane znanosti in edino ta!

To je kar hočem povedati, in upam, da me boste pravilno razumeli. Človeštvo ne more biti srečno, dokler ne bodo vsi zdravi in normalni člani imeli enakih dolžnosti. To šele bo prava socialna demokracija. Ta je pa nemogoča, dokler bo na svetu težko delo, ki se ga vsako brani; to delo bo vedno, tudi v najsvobodnejši deželi, prisilno. Pogledajte v Rusijo, kjer morajo z najhujšimi kampinami poditi ljudi v gozdove sekati les! Prava socialna demokracija je tudi nemogoča, dokler je velik del človeštva prisiljen obdelovati polja in pridobivati živež zase in ostalo človeštvo pod pogoji pasjega življenja, vrhuteja je pa ves živežni pridelek špekulacija, odvisen od kaprice vremena. Vsa taka dela bodo vedno suženska, pa naj se človeška družba imenuje še tako pravična in svobodna.

Prava socialna demokracija bo mogoča le tedaj, kadar človeška družba ne bo več imela nobenih slojev, ki bi se razlikovali po delu, torej po dolžnostih. Vse dolžnosti morajo biti ekvivalizirane. To se pravi — kakor sem že prej omenil — da morajo biti vsi člani družbe izločeni in usposobljeni za vsa dela — razen nekaterih specialnosti — in morajo jih tudi vršiti v sistemu kolobarjenja. To pa bo mogoče le tedaj, kadar znanost ustvari stoddostno mehanizirano produkcijo vseh potrebščin in s tem odpravi vsa težka fizična dela. Na ta način se bodo dela zeno-stavila. Stroji bodo delali vse in človek bo menjal svoje dolžnosti s tem, da bo stopil od enega stroja k drugemu.

Glavni pogoj pa je, da se človeštvo popolnoma osvobodí od elementov vremena. Tedaj šele pride prava svoboda.

To moje predavanje je že bilo urejeno, ko se je prve tedne tega meseca začel razlagati krik o veliki suši v Ameriki. V istem

času so prišle vesti o hudi suši v Evropi, zlasti pa v Rusiji. Danes se ne vemo, kakšne posledice bo imela ta suša na obeh straneh morja, je pa lahko katastrofalna in najbrž prekrži račune raznim vladam. Ameriški listi so že namignili, da bo ameriški poljedelski departament moral radikalno revidirati svoj program omejene produkcije za farmarje.

Nov dokaz, kako daleč smo še od resničnega napredka. Kaj pomagajo vsi lepi načerti — vse petletke in vsi ostali programi planiranega gospodarstva, če jim pa suša, poplava, toča, viharji ali kaj drugega lahko vsak čas razbije programe? Fakt je, da je najbolj civilizirano človeštvo glede pridobivanja živeža še zmirom na isti stopnji, kjer je bil človek pred 10.000 leti brez ozira na to, da je človek izobiljal poljedelsko orodje in povečal pridelek na precejšnjo višino — in brez ozira na to, če je polje privatna last kmeta ali kolektivna last države kot je v Rusiji.

Ta fakt moramo dobro premisliti in na noben način ne smemo delati napake, da bi učili nezavedno maso, da bodo s socialno revolucijo vsa vprašanja rešena. To bi bila prevara; varali bi sebe in druge. Največje in poglavitno vprašanje, ki ima osvoboditi človeka od zemlje in oblakov in mu dati živeža v izobilju, mora rešiti le znanstvena revolucija v laboratoriju.

Človek je natančen odsej ekonomskih razmer svojih civilizacij. Karakteristično svojstvo človeka v agrarni civilizaciji je sebičnost. Ta lastnost, ki je po dolgih tisočletjih postala prirojena, je nekaj naravnega v razmerah agrarne civilizacije. Ustvarila je "krepkega posameznika", ki si je znal pridobiti privatno premoženje in nakopičiti bogastva. Individualna svoboda je naredila človeka sebičnega in sebični človek je bil nosilec privatne lastnine in agrarne civilizacije. To je bilo dobro in vse je šlo gladko, dokler ni prišla prehodna doba in je začel stroj rušiti temelje agrarne civilizacije. Sebičnost še vedno persistira v človeku — saj veste: navada je železna srajca.

Sebičnost je zdaj namesto gonilne sile individualnega napredka postala cokol za človeka; namesto blagodejnega nagona je postala bolezen. Vse buržajske ustanove priznavajo, da sebičnost ni več dobra — čeprav v isti sapi čeka o potrebi privatne iniciative in zasebne lastnine kapitala. A vse nič ne pomaga. Dokler bo tu privatna lastnina, bo tudi sebičnost.

(Dalje prihodnjič.)

Bivši jugoslovanski častnik v škripcih

Ivan Podržaj, postaven slovenski "gigolo", je postal "zvetovno znan" — ampak na način, ki ne prinaša slave. Pravijo, da je zelo nadarjen, da govori sedem jezikov in da ima v jugoslovanski armadi, v kateri je bil častnik, dober re-

Ivan Podržaj

kord. Fant je prikupen in pustolovski narave, pa se je ženi pri petih letih. Med drugimi je poročil v New Yorku neko Miss Agnes Tuferson, odvetnico po poklicu in precej premožno. Po poroki je Podržaj sam odpotoval v Evropo, ona pa je neznanu kam izginila. Podržaj so osumili umora. Vseled tega je bil na željo ameriških oblasti na Dunaju aretiran. V njegovi prtljagi so dobili nekaj oblačil in drugih stvari pogrešne pravne Tufersonove. Z njim je bila ženska, ki tudi pravi, da je Podržajeva žena. Piše se Susanne Ferrand, Podržaj izbegava kolikor more in zatrjuje, da prav nič ne ve, kam je izginila Tufersonova, katero je poročil iz "usmiljenja", češ, da se je vanj smrtno zaljubila, in da je zelo vzdržljiva, nervozne narave, ter da si je v takem stanju morda sama storila kaj zalega. Če mu zločina ne bodo mogli dokazati, ga bodo morali spustiti na prosto.

Frank Samsa "v novem stanu". — Druge vesti

Strabane, Pa. — Frank Samsa je eden izmed naših mlajših moč. V to deželo se je prišel po vojni. Zivi pri starših v East Canonsburgu in dela v tovarni Standard Tin Plate Co. Poznam ga kakih pol ducata let. Ko me je svojočasno obiskal, mi pove, da se je odločil pristopiti v socialistični klub naše zveze in s tem v soc. stranko. V pomenku sem ga vprašal, kaj ga je dovedlo do tega sklepa. "Naše knjige in časopise," mi je odgovoril. Ko je spoznal, da je prostor zavednega delavca v delavski organizaciji, ni hotel stati ob strani, ampak se je iz svoje volje odločil za pristop. "Zboračujemo vsako prvo nedeljo ob 10. dop. v dvorani druž. 'Postojnska Jama' SNPJ," sem mu pojasnil, in izrazil, da me vesel, ker se nam bo pridružil. Danes je Frank Samsa tajnik kluba št. 118 in mi smo ponosni nanj.

Čemu sploh pišem o Samsi na ta način? Družico je dobil dne 16. junija se je poročil. Njegova soproga Angelina je hčerka znane Retzlove družine v E. Canonsburgu. Po poroki, ki je bila civilna, smo ga obiskali in bili dobro postreženi. Novoporočencema želimo obilo sreče v življenjskem boju.

Dne 16. in 17. junija je imelo pevsko društvo "Ilirija" svoj piknik z nepričakovano veliko udeležbo. Uspeh je bil dober moralno in gnetno. Kdo jim ga ne želi! Vsi smo prijatelji dobrega domačega petja, ki ga dobi za zbor.

Sodeč po zanimanju in razmerah, bo prihodnji zbor JSZ 1.-3. sept. v Clevelandu eden najvažnejših v zgodovini JSZ. Društvo "Postojnska Jama" št. 138 SNPJ, ki je v Prosvetni matici, je izvolilo za delegata s. John Kokliča.

Eksekutiva JSZ je objavila, da se volitve vrše do 31. julija. Ker pa se konferenca JSZ za zapadno Penno vrši šele v nedeljo 5. avgusta, bomo volili delegata toliko pozneje. Po konferenci 5. avgusta se bo vršil tudi piknik v Frank Drenikovem parku. Društva Prosvetne matice in klubi naj izvolijo delegate za zbor JSZ na sejah meseca julija.

Načrti za delo, o katerih je sklepala prejšnja konferenca na Sygano, so gotovo še vsem dobro v spominu. Nedvomno se bodo klubi in posamezniki potrudili, da bodo zastopniki na prihodnji konferenci res lahko poročali o uspehih, in pa, da ima vsaka naselbina za naš X. redni zbor najmanj dva delegata.

John Terčelj, organizator.

Kako pridobiti mladino za socializem?

Cleveland, O. — Zadnjič sem se udeležil sestanka, na katerem so naši mladi sodrugi Rak, Menton, Vehar in Turk v prostorih kluba št. 27 razpravljali o vprašanju agitacije za socializem med slovensko mladino. Nato se je razvila splošna diskuzija. Bilo je naglašano, da so starši precej krivi, če njih otroci ne pridejo v soc. stranko, ker jih takoj od početka šolskih let ne vzgajajo v socialističnem duhu.

Po mojem je to mnenje zmotno. Ze velikokrat smo videli, da so se odrasli otroci staršev, ki so bili socialistične gibanja, preobrili v nasprotnike delavskega gibanja. Očetje takih sinov in hčera so se borili v delavskih vrstah, svojim otrokom so dali dobro vzgojo, ampak na žalost ta mladina socialističnih staršev ni v naših vrstah, pač pa pomaga nasprotnikom v boju zoper zavedno delavstvo in napada tiste delavske voditelje, s katerimi so njeni starši skupno delovali.

Nasprotno pa dobimo mlade sodruge, katerim starši niso dovolili čitati socialističnih knjig in časopisov, niso jim pustili na delavske shode, a so vendar postali socialisti in se trdno drže svojega prepričanja.

Pojavila so se tudi vprašanja, če je socializem proti veri, in da se ga velikokrat v takem smislu tolmači. Verniki pa se potem izgovarjajo, da so proti socializmu zaradi vere. Vera v socialistični stranki ne odločuje. Vsak delavec, ki se zaveže, da se bo boril proti socialnim krivicam in za odpravo kapitalizma, ji je dobrodošel, pa naj bo veren ali neveren. Ako verniki ne pristopijo, ni temu kriv socializem, ampak duhovščina, ker se boji, da če pride preveč socialistične vzgoje med ljudstvo, ne bo več prilike za tako "lahko življenje od nezaslужenih dohodkov". Duhovniki so tisti, ki pomagajo kapitalistom pobijati socializem, ne pa socialisti vero.

Frank Barbič.

Prireditve 10. društev SNPJ. — Lotričevi shodi

Park Hi, Pa. — Deset društev SNPJ v Johnstownu in okolici, bo v nedeljo 15. julija praznovalo 30-letnico jednote. Slavnost se bo vršila v obliki piknika na prijaznem prostoru Faith's Grove. Na programu bo godba, petje, deklaracije in govori. Govorniki bosta sodruga Frank Zaitz, urednik "Proletarca", ter Donald J. Lotrich. Pavi bo govoril v slovenskem, drugi v angleškem jeziku. Petje bodo predvajali slovenski, hrvaški in arbski pevski zbori. Kdor koli ljubi glasbo, petje ter rad sliši dober govor, se bo udeležil te slavnosti.

Soc. klub je radi te slavnosti preložil svojo redno sejo iz tretje na četrto nedeljo v mesecu, ki se bo vršila dne 22. julija ob 2. pop. v Delavskem

domu na Lorain Boro.

V ponedeljek 16. julija ob 8. zvečer priredi soc. klub shod v dvorani na Franklin Boro, na katerem bosta govorila sodruga Zaitz in Lotrich.

Tovariši delavci, ne zamudite te lepe prilike. Udeležite se proslave 15. julija in pridite na shod v ponedeljek 16. julija. Vstopite v soc. stranko na seji kluba dne 22. julija.

Če somišljeniki žele prirediti shod ali sestanek v kaki drugi naselbini te okolice, to lahko store, ker se bo sodrug Lotrich mudil tu par dni. On govori slovensko in angleško. Jako priporočljivo je, da bi tu rojena mladina priredila kak sestanek. Shodi se lahko vrše v Morrelvillu, St. Michaelu, Lloydellu in Kraynu, ali pa tudi drugje. Ako se kje odločite za shod ali sestanek, svoj sklep lahko sporočite meni. Lotrich se bo tu nahajal do četrta večer. Frank Podboj.

Diskuzija v klubu št. 1 JSZ o strankini načelni izjavi

Chicago, Ill. — Na prošli seji kluba št. 1 dne 22. junija se je vršila diskuzija o novi načelni izjavi socialistične stranke in o konvenciji sploh. O nji sta poročala Donald J. Lotrich in Chas. Pogorelec, v diskuzijo pa sta na tej seji posegla Anton Garden in Joško Oven. Lotrich, Garden in Oven so se izrekli za podpiranje izjave, kakor jo je sprejela konvencija, dočim je Pogorelec argumentiral, da je nelogična in sestavljena neprimisljeno, in da radikalne izjave ne napravijo revolucionarjev. Kaj pomagajo revolucionarne obljube, če pa nimamo moči, da bi jih izvedli, je dejal Pogorelec. Garden in Oven sta izvajala, da je treba v oči-gled dogodkov in sedanji dobi v socialističnem gibanju bolj drastične taktike, ki se ne bo opirala na takozvano legalnost.

Diskuzija se bo nadaljevala na prihodnji seji. Govorili bodo Fred A. Vider, Ivan Molek, Frank Zaitz in drugi. Na prihodnji klubovi seji bomo volili tudi delegate za X. redni zbor JSZ. — P. O.

Konec slov. pevskega društva "Zvon" v Narandi, Quebec

Naranda. — Dne 12. junija smo tukaj zastavljali vsi delavci Naranda Gold Mine and Smelter kompanije. Bili smo zelo dobro organizirani. Slovenci so stavalji vsi do enega. Stavka bi bila nedvomno dolga, toda družbi so prišli na pomoč francoski domačini, ki so zelo ignorantni, brez razredne zavednosti, fanatično verni in popolnoma pod oblastjo duhovnikov. Provincja Quebec v Kanadi je namreč po jeziku francoska kolonija, kar se večine prebivalstva tiče. Ti domačini francoskega pokolenja so se odzvali vabilu kompanije in prišli delati v ta kraj iz vasi in gozdov ("lumber jacki"). Tudi nekaj drugih je skebal ali pa so dovažali skebe s taksiji.

Stavkarji so uvideli, da je v takih okoliščinah naša zmaga izključena. Bila je strta, četudi smo se Evropejci (Slovenci, Finci in nekaj drugih) izborni držali.

Ko je bil štrajk končan, je kompanija našim Slovincem sporočila, da jih več ne potrebuje. Tako so bili ob delo v tem kraju vsi člani slovenskega pevskega zbora "Zvon", ki se je komaj dobro razvil. Predsednik zbora M. Gosenca, pisec tega poročila, pevovodja Frank Krnc in sploh vsi smo dobili "fajer". Društvo smo morali kratkoma razpustiti.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.

NAŠA POSREBNOST SO TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

in to v času, ko se je že pripravljal na prireditve s pevskim in dramskim sporedom.

Bilo mi je izrečno hudo zaradi tega društva, od katerega smo se toliko nadejali. Nakopal smo si tudi dolg, ker smo kupili v imenu zbora prostor za prirejanje izletov. Vseled odslovitve se moramo vsi tukajšnji Slovenci izseliti.

Ker tu ni slovenskih deklet, smo v zboru naučili slovenske pesmi tri tu rojene mlade Ukrajinke. Izpopolnile so se v našem jeziku toliko, da bi nastopale v slovenskih pesmih in igrar.

Lahko si predstavljate, kako težko nam je bilo, ker nam je kruta poteza delodajalčeva unčila to kulturno društvo. — Math. J. Zalec.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih pevskih zborov. Ako priredba vašega kluba ni vključena, nam sporočite.

JULIJ.

CLEVELAND, O. — V nedeljo 15. julija piknik kluba št. 27 JSZ in pevskega odseka "Zarje" na Pinstarjevih farmah.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 15. julija izlet članstva čikaških klubov JSZ v Forest Preserve nad Steilnarjem v Willow Springsu.

JOHNSTOWN, PA. — V ponedeljek 16. julija shod kluba JSZ v dvorani na Franklinu.

DETROIT, MICH. — Izlet klubov št. 114 in 115 JSZ na Upper Strait Lake v nedeljo 21. julija.

AUGUST.

CANONSBURG, Pa. — V nedeljo 5. avgusta konferenca klubov in društev Prosvetne matice.

STRABANE, PA. — V nedeljo 5. avgusta piknik v prid Konference JSZ in kluba št. 138 v Frank Drenikovem parku.

CLEVELAND, O. — V nedeljo 5. avgusta piknik soc. stranke človekanskega okraja na Pinstarjevih farmi.

CHICAGO, ILL. — "Moonlight" piknik soc. pevskega zbora "Sava" v soboto 18. avgusta pri Keglju v Willow Springsu.

SEPTEMBER.

DESETI redni zbor JSZ 1., 2. in 3. septembra v Clevelandu, Ohio, v Slovenskem delavskem domu.

OKTOBER.

WAUKEGAN, ILL. — V nedeljo 14. oktobra konferenca društev Prosvetne matice in klubov JSZ v Wisconsinu in Illinoisu.

WAUKEGAN, ILL. — V nedeljo 14. oktobra velika prireditev pod pokroviteljstvom konference JSZ v Slov. nar. domu.

CHICAGO, ILL. — Dramska predstava kluba št. 1 v nedeljo 21. oktobra v dvorani COPS.

NOVEMBER.

CHICAGO, ILL. — Koncert soc. pevskega zbora "Sava" v nedeljo 25. novembra v dvorani COPS.

Kupujem staro zlato

bodisi ure, uhane, prstane itd., po izredno visoki ceni.

Zgledite se pri meni.

LEBER — ZLATAR

3817 W. 26th St., Chicago, Ill.
6504 W. Cermak Rd., Berwyn.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 540 W. Juneau Ave., MILWAUKEE, WIS.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON

OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily
Tel. Crawford 2212

At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 9695

Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel. Crawford 8440

If no answer — Call Austin 5700

Razno iz Bridgeporta

Bridgeport, O. — Seja tukajšnjega kluba JSZ št. 11 dne 17. junija je bila zelo dobro obiskana in razprave živahne. Pristopilo je tudi par novih članov. Po klubovi seji se je pričela seja socialistične okrajne organizacije, na kateri je bil nominiran stari veterani s. J. H. House za poslanskega kandidata v državno zakonodajo. Njegov okraj je Belmont County. Na drugem zborovanju okrajne organizacije, ki se bo vršila po prihodnji seji našega kluba, se bo ukrepalo vse potrebno o kampanji za njegovo kandidato.

Na prihodnji seji kluba št. 11 bomo volili tudi delegata za X. redni zbor JSZ. Ker bo to zelo važen zbor, je dolžnost kluba, da delegata izvoli in poveri nalogu zastopništva takemu članu, o katerem je uverjen, da bo res aktivno deloval za napredek našega delavstva.

Na prošli seji kluba št. 11 je bilo sporazumno s tajništvom Konference JSZ za vzhodni Ohio sklenjeno, da bo prihodnja konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice JSZ za to okrožje v nedeljo 22. julija v društveni dvorani na Boydsvillu. Pričela se bo ob 10. dop. Vzrok, da smo se odločili za ta datum je, ker so vse nedelje koncem julija in v avgustu oddane za seje in piknike. Zato je bil na razpolago edino ta dan, kar jih moremo dobiti pred prihodnjim zborom. Ena izmed nalog te konference bo, da si izvoli delegata za bodoči zbor JSZ.

Po zborovanju popoldne dne 22. julija bo piknik v korist Konference in kluba št. 11. Govornik na pikniku bo s. J. H. House.

Klub št. 11 apelira na vse naše ljudstvo v tem okrožju, da se udeleži piknika. Od klubov in društev pa se pričakuje,

da bodo na konferenci 22. julija zastopani vsi s svojimi delegati. Poleg volitve zastopnika konferenčne organizacije za X. redni zbor bomo razpravljali o sporedu zbora in na pikniku pa bomo slišali dobrega govornika. Piknik bo v Guna parku, ki ga ima v našem našč klub. Park je v bližini društvene dvorane, in ko pridete na konferenco, bo šli mimo. Plesalcem bo igral Fr. Matkov orkester. Vstopnina na piknik bo samo 10c za kritje stroškov za godbo. Za dobro postrežbo gostom bo pokrbel klub št. 11.

Dne 4. julija ob 2. pop. priredi federacija društev SNPJ slavnost 30-letnice jednote. Vršila se bo v društveni dvorani na Boydsvillu. Govornik v imenu jednote bo gl. tajnik Fred A. Vider. Na plesni zabavi, ki sledi sporedu, bodo igrali tamburasi pod vodstvom Teodor Vučelića.

Jeklarske tovarne v tukajšnjem okrožju so se poslužile vsake sorte zvijač in laži v svoji kampanji proti "zunanjim" uniji in preteči stavki. Posrebno v časopisju so trosile zavajalne vesti in poročila, da so zbegale delavce. Unijo in njene voditelje so blatili in omalovaževali. Kompanijam so se pridružili trgovski in razni patriotični klubi, ki so brzojavno apelirali na Washington, da naj ta delavski spor preprečijo, ker ga delavstvo ne mara.

Večina delavcev v tukajšnjih tovarnah je tem lažem verjela in je bila v strahu, da izgube zaslužek. Kompanije so poskrbele tudi za glasovanje, na katerem so se imeli delavci izraziti, ali so za ali proti stavki. Kompanije so dokazovale, do so se njihovi delavci izrekli z veliko večino zoper stavko.

Strah med delavci, da izgube zaslužek, katerega ni bilo

toliko časa, je bil v prilog kompanijam. Drugo, kar služijo družbam zelo dobro, je nevednost med delavstvom, in pa plače, o katerih bossi trdijo, da so precej višje kakor so bile, torej čemu treba stavkati? Nekateri delavci, posebeno pri valjarjih, res prilijeno zaslužijo in jih ni mikalo, da bi riskirali svoj "job" s stavko. O uniji tukajšnji jeklarski delavci v splošnem malo vedo in večina se je boji. Kar začneta jim jo hvaliti in jih nago-varjati na pristop, pa bodo bežali od vas. Tudi to jim narekuje strah, kajti kompanija pozna njihove hibe. Pretnjo odslovitve iz službe drži nad vsakim, ki bi deloval za "zunanje" unije. A tudi za te delavce pride čas, ko bodo spre-gledali in se organizirali v obrambo svojih koristi. Ampak socialisti čaka v širjenju prave unijske zavesti še izredno veliko dela. — Poročevalec.

Delegati društev Prosvetne matice

V urad tajništva JSZ in Prosvetne matice so že začela prihajati naznanila o delegatih za X. redni zbor našega pokreta, ki se bo vršil prve tri dni septembra v Clevelandu. V Slaviji št. 1 SNPJ je bil izvoljen za delegata Fr. Zaitz, v druš. "Postojnska Jama" št. 138 SNPJ v Strabane John Koklich, in v društvu Young Americans št. 564 SNPJ v Detroitu Raymond Travnik.

Konferenco klubov in društev za Wisconsin in severni Illinois bo zastopal Frank Novak iz Milwaukeeja.

Zelo važno

Ako tu in tam dobite od našega zastopnika Proletarca na ogled, ali pa je bil vam poslan direktno, prečitajte ga in ako ugotovite, da je to list, ki je vreden da ga čitate, naročite si ga!

Intelligence Only Reasonable Force To Emancipate The Working Masses

By RAYMOND S. HOFSES

More than a score of years ago, when I joined the Socialist party, I was enthused by the appeal which Socialism made to the intelligence of the masses. Today, despite the fact that less than a million Americans respond to that appeal on election day, I still feel that intelligence, and intelligence alone, is going to emancipate the worlds producers from all forms of class slavery.

I make the above observation because there appears to be an increasing number of people who are speaking the language of violence in this era of depression.

"If the New Deal fails there'll be a revolution in this country," has become an almost common expression. And, unfortunately, what people who say such things are thinking about is not a revolution at the polls, not an election day on which the masses of this nation will say "to hell with your profit system; we're going to vote to socialize the industries and start to produce wealth for use instead of for anybody's profit."

No, what the curbstone "revolutionist" means is a violent clash between those who own and those who do not. They're mad at the profiteers, not at the profiteer system. Back in their minds they believe things will get better if a few of the "big fellows" die. And there is where I must disagree.

I still believe in the appeal to intelligence. For, it seems to me, that unless people know what they are fighting for and have some definite plan to guide their actions and, above all, are united in an organization to work out their plan, that then any revolt is going to be nothing more than

a more or less messy interlude between one form of slavery and another.

The world has seen many uprisings in the past. Back in 1917 Czaristic tyranny was destroyed in Russia. But because the great mass of Russians know nothing about a planned economy, it has been necessary for those who took power in that country to place the great mass of people under a severe dictatorship. In our own country we had a revolt at the last election when millions of people used ballots to shoot Hoover into oblivion. But that has not resulted in the elimination of the old slave system. On the contrary, it has only given the power of government to a group which is regimenting industry and workers for the purpose of preserving the system under which one class exploits another class.

I became a Socialist because I wished to avoid the violence which Capitalism must inevitably breed. I joined the Socialist party because I wished to abolish Capitalism through the peaceable and orderly methods which are afforded to majorities, in theory at least, in a political democracy. I verily believe that failure of the people to follow through with the Socialists will result in not one, but many violent uprisings, so I see no more reason for advocating violence now than when I joined the Socialist party in the long, long ago.

After all, there's nothing especially elevating in the idea of violent resistance to evils which have become unbearable. On the contrary, the very fact that mobs fight in the streets is proof that the masses lack the intelligence to ar-

range their lives in more pleasant ways. The real test of mankind is the ability of people to plan together for the general welfare.

The job ahead of us may be all that some advocates of violent revolt say it is: It may be a fruitless task to appeal to mass intelligence; it may be impossible to educate the voters; it may be that workers are incapable of keeping their attention upon first principles and working toward a common goal. All those things may be true. But while Socialist still appeal to the masses, they are justified in seeking nothing other than mass action based upon intelligence. That is their goal. Violence need not be advocated; it is certain to come if Socialism is not accepted.

CURRENT FICTION

The Republican national committee says the Republican party is going to meet public problems in a broad, liberal and progressive spirit, unhampered by dead formulas or too obstinately clinging to the past. Now you tell one.

What The New Deal Forgot

What the country needs more than anything else is an AALC (All American Lunacy Commission) to find out what's wrong with people who go hungry because they got too much to eat.

The American Guardian.

Important Announcement

CHICAGO. — A juvenile section of singing society "Sava" has been established by Branch No. 1 JSF. The purpose of this young singing organization is to give children an opportunity of receiving instruction in music with a view of creating interest and appearing in programs from time to time. Mr. Jacob Muhl, instructor of "Sava", has volunteered his services every Saturday afternoon. In addition to the singing instruction other programs of interest are being planned for the children. The first meeting is scheduled for Saturday afternoon, June 30, at 2:30 o'clock in the SNPJ hall, 2657 S. Lawndale Ave. Parents are urged to send their children to spend an interesting and educational afternoon every week in active participation in the programs scheduled.

Mary Jugg.

TIRED OF WAR

One sure way of abolishing war is to reverse the battle formation in this manner:

Listening Posts—Newspaper owners, war propagandists, and four-minute speakers.

Stretcher-bearers and wire-cutters—Preachers and educators championing war as a means of moral and ethical awakening.

Front line trenches—Munitions manufacturers, international bankers, leading statesmen, and professional militarists above the rank of colonel.

Second line—Politicians and old men bemoaning the fact that are rearing to go, but too old to fight.

Third line—Everybody entitled to wear Sam Brown belts, from colonel down.

First Reserve—Petty officers.

General Headquarters Staff (not less than 40 miles from front)—Privates under command of high private. — The American Guardian.

You Tell 'Em

"You are very hoarse today!"
"Yes, my husband came home late last night."

GO FURTHER!

Much as real patriots want the manufacture of armaments and munitions taken out of private hands, and much as they want disarmament, they must remember that it would be a mistake to give the impression that this is all they want.

Neither of these projects, if fully carried out, would insure the world against war, since they do not destroy the main cause of war.

The public ownership of the arms and munitions industry would remove from private parties the financial incentive to foment war in order to sell arms and munitions. This would help in keeping the peace. So would disarmament, or

even partial disarmament. We do not want to throw any cold water upon the advocacy of these two projects.

But a realistic view of things will compel the anti-war exponents to go farther. They will stop the private armaments industry if possible. They will get disarmament if possible. But they will not rest there. Along with the campaign for these projects, they will at all times continue the campaign for the abolition of the main cause of war—the competitive system of capitalism which brings the nationals of the different countries into conflict over commercial and financial questions.

—The Milwaukee Leader.

THE HAND BEHIND THE CAGE

By MARY JUGG

Who has not witnessed the prank of wily boys who, after placing cat into a cage with a bowl of food before it, found pleasure in holding its tail? The cat wriggled to some degree, but most of all, it grumbled viciously as it devoured the food. But the sport increased if another cat was placed into the same cage. For then, the animals snarled at each other and seemed to think, judging by their action, that each was responsible for the other's discomfort.

Homely as this example may be, it would be precisely the light in which some distant observer, (if such exists) would see the drama being enacted upon our present economic stage.

All of us, except those for whom we allow privileges, toil day upon day to create. We desire to be producers. We have to some degree realized that labor begets wealth—that there would be no production, no advancement without the application of labor either physical or mental. In that respect we are all brothers. Just so long as we are permitted to continue to produce we treat each other as brothers in a certain measure, more or less. But let that permission be prohibited and we claw at each other. We are like the cats in the cage,

who, seemingly unknowing as to the cause of the discomfort, bite the obstacle that first comes in the way. But our tragedy extends further. We know the reason of the discomfort and by our own nonsense fail to abolish it. We know that after we produce we must also consume—that without consumption all production is in vain, and yet we permit the right of access to that production to fall into other hands. We know also that once it is outside our grasp, we are privileged to it no longer. And we know, best of all, that the hand controlling the potential wealth that we produced, if given access to it, also rules and controls our entire life. And it is that hand that delights in increasing or alleviating the pressure upon us as it pleases.

Let us say, by way of example, that two friends hold jobs of the same type. Both are feeding from the bowl that must sustain them. Now let one of these dishes be taken away, and what is the result? The two friends will be in earnest competition for the remaining dish. There will be no more the friendly attitude; there will be the honest scramble as to who will get opportunity to produce—"get the job". As if there weren't enough produced for both to live an abundant life! Regardless of who succeeds in

emerging victor, a scrape will ensue. It will ensue because rather than unite forces and strike at the real root of all the discrepancy, we attribute the cause one to the other. And the power behind the cage in this case is the system which we allow to propagate. When laborers of the world will understand each other to a point where they learn to organize instead of hoping to become classified in some superficial class of a chosen few, a hope for victory is in sight.

The opportunity for such organization presents itself constantly. The time to join hands and refuse any backsliding on the demands from those "who have" is ripe. The time calls for cooperation. There will soon come the time for the power of the ballot—the time when the masses in the majority can press their demands by instituting the kind of government they desire. Such a government would be one in which produced wealth would not be taken and stored away only to be dumped out after it is rotted, but one in which everyone may utilize the wealth he created for an ample and more satisfying life. Remove the hand behind the cage and you will achieve the harmony and the comfort that is vital to, and the privilege of, the life of every individual.

AHA!

Aha! Here comes the new industry at last that is to absorb the unemployed—we quote from the esteemed Cleveland Plain Dealer:

"The recent wave of strike disorders in the midwest has brought about a threefold increase in the business of the Lake Erie Chemical Co., which manufactures a large part of the tear gas and 'knockout' gas bombs being used by police, deputy sheriffs, national guardsmen and private guards in their efforts to quell riots.

"This was revealed yesterday by officials of the company, who said that if the scheduled steel strike materialized they might have to add a night shift at their plant here."

"The Lake Erie Chemical Co. has been in existence 12 years and never before has done the business it is doing today, its officials said. The company worked overtime during the gasoline strike here."

Our friends, John Love, Dale Cox and other business columnists, may now chortle enthusiastically at this industrial expansion, which, true to form, is also ready to work overtime to the limit and hire as few people as possible. — Cleveland Citizen.

Folks used to throw rice and old shoes at weddings. Now they eat rice themselves and wear the old shoes to the wedding.

SEARCHLIGHT

By DONALD LOTRICH

Branch No. 1 JSF held its monthly meeting last Friday night and among other things heard the report of the National Convention of the Socialist Party from Charles Pogorelec who represented the Yugoslav Federation and from the writer, a delegate from Illinois. Although there can be no question of sincerity, two widely divergent views were expounded. A discussion on the new Declaration of Principles followed. Both sides were upheld.—A special committee brought in the plans on organizing a childrens group patterned, perhaps, on the order of the Falcons. The report was adopted. Enrollment and classes begin Saturday, June 30 at the SNPJ Hall, 2:00 P. M. We hail this new move and urge all parents to enroll their children in this new organization. If this childrens organization is a success, and we are confident that it shall be, than we have finally struck the right path for the development of Yugoslav Socialists. We heartily recommend such groups for every branch in the Federation.

The State Executive Committee of the Socialist Party of Illinois met in Springfield last Saturday and Sunday. While the old troublesome question of finances was the major problem before this meeting the matter of civil liberties, organizers and the election campaign were subjects of as vital importance which were tackled by the S. E. C. The State Office of the Party, for a good long while in Chicago, was removed to Springfield. A finance committee is setting out to establish a good sized sustaining fund for the Party to enable us to add on, at least, two or three part time organizers during the next four months. Two new branches were formed during the past ten days and organizer Paul Rasmussen reports the State ripe for Socialist organization. Two mass meetings were held Saturday evening, one in Palmyra with an attendance of some 300 people and the other in Springfield. Comrades Sturm and Douglas spoke at Palmyra and Kirkpatrick, Lotrich and McDowell in Springfield.

It is well for us to tell you of the illegal, ruthless and terrorist tactics that are being employed in the coal mining towns of Central and Southern Illinois. Our Good friends, who say and think fascism impossible in the United States, should take especial notice. The fascist organization of Silver Shirts comprised almost entirely, if not entirely, of the American Legionnaires, has taken the law into their own hands in Staunton and severely beaten the president of the Illinois Workers Alliance, an unemployed organization. More recently, one of the fascist thugs attacked, bruised and kicked Oscar Sturm, the secretary of the Unemployed groups and member of the SEC of the Socialist Party and then arrested him. All of the leaders of the Unemployed groups have been intimidated, their lives were threatened and they were told to leave town or they would "get them one by one". This has all but

broken up these labor and workers groups. Members even fear to attend meetings. The Mayor, Chief of Police, and other officials are with these fascist groups and purposely select thugs and criminals for deputy sheriffs to browbeat and attack peaceful citizens.

Nor is Staunton the only place where this has and is happening. Reports were made of the Thomas Anderson affair in Taylorville, the case of leaders of a minority party being prosecuted in St. Clair County, unemployed spokesmen in Hillsboro arrested for demanding just relief and the threats of the American Legion in Bloomington and Glen Ellyn and Wheaton against Socialists and radicals. Civil rights and liberties are in danger in Illinois. The Executive Committee therefore, decided to call an emergency protest meeting of all labor, political, farm, cooperative and fraternal groups to show their strength and inform the powers that be that we shall not tolerate these acts of violence and illegality and abuse of powers. The situation is more serious than most of us think it is. Prompt action must be taken therefore.

CLEVELAND BRIEFS

Cleveland, O.—Zarja with branch No. 27 JSF held their very successful outing Sunday, June 17. J. Rak was with us to enjoy and rue that "gledi stina" game. The game of "balina" was in process all day; unkindful of brush and other inconveniences, the players skipped and tip-toed as the cows looked on. Frank Barbic Jr., gave us plenty melody for dancing at the farm and continued playing to the singing on the truck-ride home.

Zarja is preparing to take the chorus part in the opera "Prodana rovešta" (The Bartered Bride) by Smetana. The showing will be made at the Bohemian Co-operative farm. This affair will take place July 29. This will account for the absence of some of our younger group at the "Pioneer" picnic.

Believe it or not! Our music maestro says this of Smetana: "The man became insane and deaf. While in the asylum he wrote 'The Kiss', considered by critics as his best work. He also wrote five symphonies while being stone deaf and inmates for insanity."

Zarja and club No. 27 are holding their annual picnic Sunday, July 15. There will be plenty of entertainment with dancing for the young and old. So come to see and be with us, friends and sympathizers.

The Yugoslav group for Unemployment Insurance and Old Age Pension held a special meeting at which they adopted a resolution opposing the 22% relief cut proposed by the county commissioners. To date I am informed that 12% of the cut has been restored.—John Jartz.

REPORT FROM CLEVELAND

BY JOHN RAK

After being a week in Cleveland I am more convinced than ever that Proletarec can be more widely circulated among its many sympathizers. This would take more time than what I'll spend here as Cleveland is a large Slovene center and it takes time to go around to all of our people. With the coming JSF convention our comrades here should be able to create more interest for our movement. The field here is ripe for our agitation, but what we lack here as well as elsewhere are the Jimmie Higginses; comrades who go out and do practical work for the branch. The pioneers of our movement here have done their share and what they need today is young folks to carry on the good work.

This question was discussed at the symposium sponsored by the English Section of branch 27 JSF, Saturday, June 16th. A three cornered critical analysis was given by representatives from Detroit, Chicago and Cleveland. Comrade Menton described the educational system which befuddles the minds of our young folks into believing that they still can become bankers, presidents and what not. Josephine Turk, speaking for Cleveland, expressed her views that the reaction of young folks don't support the Socialist movement is because the old folks failed to explain and teach Socialism at home. John Vehar, also of Cleveland, mentioned that religion keeps the young folks from joining the Socialist movement. He believes that this is one of the big problems that we have to contend with. Yours truly expressed the belief that to gain the young folks for our movement we must first have a clear understanding of what we want and then present our case for Socialism in a manner which will not drive away, but bring sympathizers to our ranks. Comrade Olga Vehar presided and said a few well meaning words as did Joseph Jauch and Otto Tekautz. The symposium was well attended and I believe left a good impression with the audience.

Our work here for Proletarec is rather slow. Unemployment de-

prives our people not only of subscribing to Proletarec, but also other necessities for a livelihood. Last Monday comrade Zorko and the writer visited Newburgh. Here we got acquainted with Mrs. Zadnik, comrades Lever and Hribar, secretary of branch No. 28 JSF. Threatening showers drove me escort and me into the Traven's home where we had a pleasant talk. That evening we also attended the rehearsals of singing society De'avec and got acquainted with the Sisko-vich's, Lever boys, Bubnic and several others. Frank Vrehek from Bedford, Ohio, also sings with this chorus and invited us to visit his territory for agitational purposes. This we did a few days later with Cyril Obed. The singing society De'avec is not large in number, but has good voices. Right now they are busy with an operetta which will be staged some time this Fall at the Slovene Workers Home on Waterloo Road.

For the Cleveland district my co-workers are comrades Krebel, Zorko, Steumel, Poljak, Kukovac and Trebec. We have visited quite a few of our comrades and sympathizers in the last few days. All we have visited have been very friendly. Some we got to subscribe, others promised to do so soon as they got on their feet, so to speak. In Collinwood, our Big Boss Jankovich and I make the rounds. The depression did not overlook this territory either. Many are still without work and those that have gotten jobs recently it is only a temporary matter.

On Sunday, June 17, singing society "Zarja" held an outing on Zalar's farm. Two truck-loads left from the Slovene National Home early in the morning. In the afternoon more people came in private cars to enjoy themselves with the singers and club members. The young folks were not missing and everybody had a good time. The Zarja singers are now busy rehearsing a special part of "The Bartered Bride". They will appear in conjunction with the Bohemian singing society Vojan which will stage this opera Sunday, July 29.

He Wanted a Little More of Life

